

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ

Ἡμερολόγιον 2013

Ἡμερολόγιον
ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ
ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ
ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ

ΣΩΤΗΡΙΟΝ ΕΤΟΣ
2013

Ἀφιερωμένο
στὸ
Χιώτη Ναυτικὸ

ΕΤΟΣ 33ον

Εἰκὼν ἐξωφύλλου:

Ἡ Πλατυτέρα στὴν Ἀγία Ἄννα.

Εἰκὼν 1ης σελίδας: Τὸ τέμπλο τῆς Παναγίας Ἀγιογαλούσαινας, μερική ἀποψη (σχέδιο Α. Smith).

Παραπλεύρως:

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς τοῦ τέμπλου τῆς Παναγίας
Ἀγιογαλούσαινας.

Εἰκὼν ὀπισθοφύλλου:

Ὁ ναὸς τῆς Παναγίας Ἀγιογαλούσαινας.

Ἀνθέμιον στὶς ἐσωτερικὲς σελίδες: Λεπτομέρεια ἀπὸ
τὴν ὑπὸ τοῦ Α. Smith ἀπεικόνιση τοῦ τέμπλου τοῦ
Ἁγίου Θαλελαίου (βλ. σελ. 28).

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ἀρχέτυπος σκοτεινὸς καὶ ὑγρὸς κόσμος τῶν σπη-
λαίων συνδέει ὅσο τίποτε ἄλλο τὴν συλλογικὴν
μνήμη μὲ τὶς ἀπαρχὲς τοῦ ἐγκόσμιου βίου τοῦ
ἀνθρωπίνου γένους. Χῶρος πρωτόγονης κατοικίας, κα-
ταφύγιο ἀπὸ τὶς καιρικὲς συνθήκες, ἀποθήκη καρπῶν,
προϊόντων καὶ ἐργαλείων ἀλλὰ καὶ χῶρος πανάρχαιος
λατρευτικὸς ἀκόμη καὶ τόπος ἐνταφιασμοῦ, τὸ σπήλαιον
ὡς φυσικὸ κέλυφος, προστατευτικὸ τῆς ἀνθρώπινης
διαβίωσης καὶ δραστηριότητος, συμμετέχει διαχρονικὰ
καὶ εὐεργετικὰ στὴν ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου ἐπάνω στὴν
γῆ. Συγχρόνως ἡ διαβίωση στὸ σκοτεινὸ σπήλαιον ὡς
ἐσωτερικὸ χῶρον στὰ ἔγκατα τῆς «μητέρας» γῆς –«μη-
τέρας» μὲ τὴν ἔννοια ὅτι «ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρω-
πον χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς» καὶ «ὅτι γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπε-
λεύσῃ»– λειτουργεῖ συνειρμικὰ ὡς ἀρχέτυπη εἰκόνα
τοῦ σταδίου τῆς κυήσεως τοῦ ἀνθρώπου - ἐμβρύου μέ-
σα στὴν μήτρα τῆς μητέρας του.

Ἡ κοσμογονικὴ σημασία τοῦ σπηλαίου γιὰ τὴν
ζωὴ ἀναδεικνύεται καὶ καθαγιαζεται μὲ ἀπόλυτο τρό-
πο κατὰ τὸ μυστήριον τῆς Ἐνσάρκωσης τοῦ Θεοῦ Λό-

γου. Ὁ ἱερὸς ὕμνογράφος στὸ τέταρτο στιχηρὸ τοῦ ἑσπερινοῦ τῶν Χριστουγέννων ἀπαριθμεῖ τὰ δῶρα ποὺ προσφέρουν στὸ νεογέννητο Χριστὸ «ἕκαστον γὰρ τῶν ὑπὸ σοῦ γενομένων κτισμάτων... οἱ οὐρανοὶ τὸν Ἀστέρα...οἱ Ποιμένες τὸ θαῦμα· ἡ γῆ τὸ σπήλαιον». Καὶ τὸ σπήλαιο, ποὺ ἡ γῆ μᾶς προσφέρει, συμμετέχει ἑορταστικὰ στὴν Χριστουγεννιάτικη ὕμνογραφία τῆς Ἐκκλησίας μας: «Λαθὼν ἐτέχθης ὑπὸ τὸ Σπήλαιον, ἀλλ' οὐρανὸς σε πᾶσιν ἐκήρυξεν», «Σπήλαιον καὶ φάτνη ὑπεδέξαντο αὐτόν», «εἶδον γὰρ ἐν τῷ Σπηλαίῳ, βρέφος κείμενον τὸν Ἀχρονον», «Ἐδὲμ προσφέρει σπήλαιον καὶ ἀστήρ μηνύει Χριστόν», «Σπηλαίῳ παρώκησας, Χριστὲ ὁ Θεός».

Τὸ σπήλαιο ὡς χῶρος διαχρονικῆς ἀνθρώπινης δραστηριότητος ἔχει φορτιστεῖ μὲ συμβολικὲς σημασίες καὶ πανανθρώπινα βιώματα. Ἰδιαίτερα ἡ συμμετοχὴ τοῦ σπηλαίου ὡς σκηνικοῦ κάποιων γεγονότων τῆς Θείας Οἰκονομίας, τοῦ προσδίδει καὶ πνευματικὸ, διδακτικὸ περιεχόμενο γιὰ τὴν ζωὴ τοῦ Χριστιανοῦ. Ὅταν ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος μαζί μὲ τὴν Μαρία τὴ Μαγδαληνὴ καὶ τὶς ἄλλες μυροφόρες πορεύονταν πρὸς τὸν σπηλαιώδη τάφο τοῦ Χριστοῦ τὰ ξημερώματα τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα «...ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς· τὶς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν

λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου;». Ὁ λίθος ποὺ ἔφραζε τὴν εἴσοδο τοῦ σπηλαιίου ἦταν βαρὺς καὶ μεγάλος, ἀσήκωτος, ὅπως συχνὰ εἶναι καὶ τὰ προβλήματα ποὺ φορτίζουν τὶς ψυχές μας καὶ μᾶς καταποντίζουν στὴν ἄβυσσο τῆς ἀπόγνωσης καὶ τῆς ἀπελπισίας.

Στὴν ὀρθόδοξη εἰκονογραφία τῆς Γεννήσεως ὁ νεογέννητος Χριστὸς ἀπεικονίζεται ὡς βρέφος φασιωμένο μέσα σὲ φάτνη ποὺ προβάλλεται μπροστὰ σὲ σκοτεινὸ σπηλαιῶδες ἄνοιγμα. Ἐὰν ἐστιάσουμε στὸ σημεῖο αὐτό, θὰ διακρίνουμε ὅτι τὸ Θεῖο βρέφος δὲν εἰκονίζεται περιτυλιγμένο μὲ βρεφικὲς πάνες ἀλλὰ μᾶλλον μὲ «τὰ ὀθόνια», τοὺς ἐπιδέσμους μὲ τοὺς ὁποίους οἱ Ἰουδαῖοι εἶχαν ἔθος νὰ περιτυλίγουν τὰ σώματα τῶν νεκρῶν πρὶν τὰ ἐνταφιάσουν. Μέσα στὴν ἐορταστικὴ ἀτμόσφαιρα τῆς εἰκόνας τῆς Γέννησης, τὸ βρέφος-Χριστὸς ἀγιογραφεῖται ὡς μία σιωπηλὴ παραπομπή, ὡς ἓνας ἀπευθείας σύνδεσμος μὲ τὰ ἄλλα μεγάλα γεγονότα τῆς Θείας Οἰκονομίας, τὸν Ἐνταφιασμό καὶ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Θεανθρώπου, γεγονότα τὰ ὁποῖα καὶ πάλι, ὅχι τυχαῖα, συντελοῦνται μέσα σὲ σκοτεινὸ σπηλαιῶδη χώρο: «καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσήφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι καθαρᾷ, καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ

πέτρα, καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου ἀπῆλθεν». Τὸ σπηλαιῶδες μνημεῖον «ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ» ὁ Ἰωσήφ ἀναδεικνύεται καὶ πάλι ἡ φιλόξενη προσφορά τῆς γῆς, ποὺ δέχεται τὸ πανάχραντο Δεσποτικὸ σῶμα ἐνταφιασμένο μὲ τὰ ὀθόνια καὶ τὸ σουδάριον. Ὁ σπηλαιώδης σκοτεινὸς τάφος τοῦ ἐσταυρωμένου Ἰησοῦ ἀναδεικνύεται μετὰ τὴν Ἀνάστασι τοῦ Κυρίου στὴ συνείδηση τῶν Χριστιανῶν ὅλων τῶν αἰώνων ὁ Ζωαρχικὸς Πανάγιος Τάφος, ἡ χαριτόβρυτος πηγὴ τῆς προσωπικῆς Ἀνάστασης κάθε ἀνθρώπου.

Ἄς μὴν ξεχνοῦμε, ἀδελφοί, ὅτι «ἀποκεκύλισται ὁ λίθος» τοῦ δεσποτικοῦ μνήματος καὶ ὅτι Ἐκεῖνος «ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε» εἰς τὸν τόπο «ὅπου ἔθηκαν αὐτόν». Ἄφησε μόνο «τὰ ὀθόνια κείμενα, καὶ τὸ σουδάριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἓνα τόπον». Ἄς εἰσέλθουμε μαζί μὲ τὸν ἄλλο μαθητὴ στὸ σκοτεινὸ σπήλαιο τοῦ Κυρίου: «τότε οὖν εἰσῆλθε καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδε καὶ ἐπίστευσεν» καὶ ἅς πιστέψουμε καὶ ἐμεῖς μὲ ὅλη τὴν καρδιὰ καὶ μὲ ὅλη τὴν ψυχὴ καὶ μὲ ὅλη τὴν ἰσχύ καὶ μὲ ὅλη τὴν διάνοιά μας ὅτι ἀληθῶς Ἀνέστη ὁ Κύριος.

Ἐκτοτε τὸ σπήλαιο εἶναι κενό, ἄδειο, ἀλλὰ φωτίζεται ἀπὸ τὸ Ἀστέρι τῆς Βηθλεέμ καὶ ἀστραποβολεῖ τὸ Ἀνέσπερο Φῶς τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ μας.

Ἡ πατρίδα μας διαθέτει πολὺ μεγάλο ἀριθμὸ σπηλαίων χάρις στὴν ἀσβεστολιθικὴ διαμόρφωση μεγάλου ποσοστοῦ τοῦ ὑπεδάφους της ποὺ εὐνοεῖ τὴν δημιουργία κοίλων ὑπόγειων σχηματισμῶν μέσα ἀπὸ τὴ διαβρωτικὴ δράση τοῦ νεροῦ. Ὑπολογίζεται ὅτι τὰ σπήλαια τῆς Ἑλληνικῆς γῆς ξεπερνοῦν τὶς 7.500, τὸ ἓνα τρίτο τουλάχιστον ἀπὸ τὰ ὁποῖα διασώζουν ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα, κατάλοιπα τῆς διαχρονικῆς χρήσης τους ἤδη ἀπὸ τὴν παλαιολιθικὴ ἐποχὴ μέχρι σήμερα. Ἡ μυροβόλος Χίος ἀνάμεσα σὲ ἄλλα διαθέτει καὶ δύο πολὺ σημαντικὰ ἀξιοποιημένα σπήλαια, ἐκεῖνο τῶν Ὀλύμπων μὲ τὸν σπάνιας ὁμορφιᾶς λιθωματικὸ διάκοσμο στὸ νότιο τμῆμα τοῦ νησιοῦ καὶ τὸ μεγάλῃς ἀρχαιολογικῆς σημασίας σπήλαιο τοῦ Ἁγίου Γάλακτος, **στὸ ὁποῖο ἀφιερώνεται καὶ τὸ ἐφετινὸ ἡμερολόγιο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας**, στὸ βορειοδυτικὸ ἄκρο τῆς Χίου. Οἱ ἀνασκαφὲς τῆς Βρετανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς (1938) καὶ τῆς Ἐφορείας Παλαιοανθρωπολογίας-Σπηλαιολογίας (2004) ἔδειξαν ὅτι τὰ δύο σπήλαια (ἐπάνω καὶ κάτω) τοῦ Ἁγίου Γάλακτος διατηροῦν ἴχνη ἀνθρώ-

πινης δραστηριότητας ἤδη ἀπὸ τὴν Μέση καὶ κατὰ τὴν Νεότερη Νεολιθικὴ περίοδο. Τὰ σημαντικὰ κεραμεικὰ εὐρήματα, τὰ λίθινα καὶ ὀστέινα ἐργαλεῖα καθὼς καὶ τὰ διατροφικὰ κατάλοιπα ποὺ ἐντοπίστηκαν ἀποτυπώνουν ἀνάγλυφα τὶς ἀπαρχὲς τῆς ἀνθρώπινης δραστηριότητος στὸ νησί τῆς Χίου καὶ γενικότερα στὸ χωρὸ τοῦ ἀνατολικοῦ Αἰγαίου. Ἡ νεότερη ἔρευνα τείνει νὰ κατανοεῖ τὴν χρῆση τοῦ σπηλαίου, μέσα ἀπὸ τὴν ἐπαερμηνεῖα τῶν εὐρημάτων καὶ τὴν σύγκριση μὲ ἄλλα σπήλαια αὐτῆς τῆς περιόδου στὴν περιοχὴ τοῦ νησιωτικοῦ Αἰγαίου, ὅχι ὡς χώρου κατοικίας ἀλλὰ ὡς μία δορυφορικὴ καὶ ἐξαρτημένη θέσι ἀπὸ κάποιον νεολιθικὸ οἰκισμό. Στὸ ἐπάνω σπήλαιο τοῦ Ἀγίου Γάλακτος κατὰ τὸν 13ο αἰῶνα οἱ Ρωμαῖοι Χιῶτες ἀνέγειραν πρὸς τιμὴ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τὸν σταυροειδῆ τρουλαῖο ναὸ τῆς Παναγίας τῆς Ἀγιογαλούσαινας μὲ τὸ πλούσια κοσμημένο ξυλόγλυπτο τέμπλο τοῦ 18ου αἰῶνα. Παραδόσεις μὲ λαογραφικὸ ἐνδιαφέρον ἐπεξηγοῦν τὴν ἐπιλογὴ ἀνέγερσης τοῦ ναοῦ στὸ συγκεκριμένο χωρὸ, ἐνῶ τὸ γεγονὸς τὸ ἴδιο ἀναδεικνύει τὴν διαχρονικὴ λατρευτικὴ χρῆση τῶν σπηλαίων τοῦ Ἑλλαδικοῦ χώρου.

† Ὁ Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν

ΜΑΡΚΟΣ

Ἡ καστρόπορτα καὶ στὸ βάθος ὁ πύργος.

ΤΟ ΑΓΙΟ ΓΑΛΑΣ ΤΗΣ ΧΙΟΥ

Α΄ Περιβάλλον και ιστορία

Είσαγωγικά: Ἡ περιοχή τοῦ Ἁγίου Γάλακτος, σύμφωνα μὲ τὰ ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα τοῦ ὁμώνυμου σπηλαίου, εἶναι ὁ ἀρχαιότερος κατοικημένος τόπος τῆς Χίου καὶ ἀπὸ τοὺς ἀρχαιότερους τοῦ ἐλληνικοῦ χώρου, καθὼς ἡ κατοίκησή του, ποὺ ἔχει ὑπάρξει ἀνελλιπῆς καθ' ὅλες τὶς ἱστορικὲς περιόδους, ἀνάγεται στὴ Μέση Νεολιθικὴ ἐποχὴ (5800-5400 π.Χ.). Τὸ χαρακτηρισρίζουν δὲ τόσες καὶ τέτοιες ἰδιαιτερότητες καὶ μοναδικότητες (φυσικὲς, λατρευτικὲς, ἀρχαιολογικὲς), ποὺ τὸ καθιστοῦν ἓνα ἀπὸ τὰ πλέον ἐνδιαφέροντα μνημεῖα φύσης, ἱστορίας καὶ τέχνης, ὅχι μόνον σὲ κλίμακα ἐλληνικὴ ἀλλὰ καὶ σὲ παγκόσμια.

Θέση: Κεῖται στὸ ΒΔ τμήμα τῆς νήσου, μετὰ τὸν τῶν χωριῶν Μελανειοῦς καὶ Νενητουρίων, σὲ ὑψόμετρο 190 μ. καὶ ἀπέχει ἀπὸ τὴν πόλη

τῆς Χίου 62,5-65,5 χλμ. (ἂν τὸ προσεγγίσει κανεῖς ἀπὸ τὸ πρῶτο ἢ τὸ δεύτερο χωριό, ἀντίστοιχα). Νοτιοανατολικά του, σὲ ἀπόσταση 1387 μ. καὶ σὲ ὑψόμετρο 383 μ. κεῖται τὸ χωριὸ Ἅγιος Ἰωάννης (Ἄη Γιάννης), οἰκισμὸς μικρὸς καὶ ἐγκαταλελειμμένος ἤδη ἀπὸ τὴ δεκαετία τοῦ 1970, πλὴν ὅμως κατὰ τὴν παράδοση οἰκισμὸς ἀκμαῖος παλαιότερα.

Ἀκτές: Εἶναι ἀπότομες καὶ ὥς ἐκ τούτου ἐλάχιστα ἐλκυστικὲς γιὰ θαλάσσιο λουτρό, κάτι ἐξ ἄλλου ποὺ συμβαίνει στὸ σύνολο σχεδὸν τῆς βορειοδυτικότερης πλευρᾶς τῆς ἐδῶ περιοχῆς, τῆς ἀρχαίας δηλαδὴ Ἀριουσίας χώρας, τὴν ὁποία ὁ γεωγράφος Στράβων (63 π.Χ.-23 μ.Χ.) χαρακτήριζε «τραχεῖαν καὶ ἀλίμενον».

Υἴδατα: Ἡ τόσο φειδωλὴ γιὰ τὶς ἀκτὲς τοῦ χωριοῦ φύση ὑπῆρξε ἐξαιρετικὰ ἀπλόχερη γιὰ τὰ ὕδατά του, καθὼς αὐτὰ ἀφθονοῦν ὥς ὑπόγεια, πηγαῖα καὶ ποταμίσια. Πράγματι, ὑπάρχουν πηγάδια καὶ στέρνες σὲ δέκα καὶ πλέον ἀπὸ κάθε εἶδος περιοχές, ἐνῶ ὁ ποταμὸς τοῦ χωριοῦ, ποὺ πηγάζει ἀπὸ τὶς ὄροσειρὲς τῆς Ἀμανῆς, ρέει μὲ ἀφθονο καὶ ἐξαιρετικῆς ποι-

ότητας νερό καθ' ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ ἔτους, καὶ σχηματίζοντας καταρράκτη 10 περίπου μ. καταλήγει στὴν παραλία Γλυκὺ Νερό. Ἡ βλάστηση κατὰ μῆκος τῶν ὄχθων τοῦ εἶναι πυκνότατη καὶ τερματίζεται μόλις δώδεκα μ. ἀπὸ τὸ κῦμα. Οἱ περιηγητὲς ἔμεναν ἐντυπωσιασμένοι ἀπὸ τὴν ἀφθονία, τὴν ποιότητα καὶ τὴν ποσότητα τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ, καθὼς ἐπίσης καὶ ἀπὸ τὰ χέλια ποὺ ἐνδημοῦσαν σὲ αὐτὸν καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ ἐνδημοῦν ἔως καὶ σήμερα.

Χλωρίδα: Ἀπαντοῦν ἄφθονες πλατάνες, βελανιδιές, ἀγριαχλαδιές, ἀγριομεσπιλιές, ἀγριες τσικουδιές, πρῖνοι, σπάρτοι, ἀσπάλαθροι, πικροδάφνες, βάτοι, βουρλιές, ἀγρόγιοσμοι, λυγαριές, ποικίλα ἀγριολούλουδα καὶ ἄλλα, καθὼς ἐπίσης καὶ πλούσια φρυγανώδης βλάστηση.

Πανίδα: Ἀπὸ τὰ εὐρήματα τοῦ σπηλαίου ἀποδεικνύεται ὅτι ἦταν πλουσιότατη σὲ παλαιότερες ἐποχές, καθὼς ἐδῶ ἐνδημοῦσαν μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ ἄγρια βόδια, ἐλάφια, ζαρκάδια, πλατόνια, αἶγαγροι, λύκοι, ἀγριογούρουνα, καφὲ ἀρκοῦδες καὶ λεοπαρδάλεις, ἐνῶ ἡ ποικιλία τῶν παλαιολιθικῶν ἐντόμων καὶ ἐρπετῶν

Άνω: Άγιο Γάλας (γενική άποψη από την ανατολική πλευρά).
Κάτω: Σπήλαιο Αγίου Γάλακτος (λεπτομ. από την Καθεδράλη).

ὕπῃρξε τόσο ἐντυπωσιακή, ὥστε ὁ ἐξερευνήσας τὸ 1887 παλαιοντολογικὰ τὸ σπήλαιο γερμανὸς ἐντομολόγος Eberhard von Oertzen τὸ χαρακτήρισε «*πλουσιότατο ταμεῖο τῶν εἰδῶν αὐτῶν*». Σήμερα εἶναι ἐξαιρετικὰ περιορισμένη, συνιστάμενη σὲ λαγούς, νυφίτσες, ἀλεπουῖδες, κοράκια, γεράκια, ἀγριοπερίστερα, πέρδικες (ὅλα σὲ ἐξαιρετικὰ περιορισμένο ἀριθμό), φίδια καὶ διάφορα μικρόπουλα, καθὼς ἐπίσης καὶ σὲ χέλια, ὅπως προαναφέραμε.

Κατοίκηση: Καθ' ὅλες τὶς ἐνδείξεις στὴν περιοχὴ Θεμωνιές, ΒΔ τοῦ οἰκισμοῦ τοῦ Ἀγίου Ἰωάννη, ὑπῆρχε ἀκμαιότατος ἀρχαῖος οἰκισμός, κατοικούμενος ἀπὸ προέλληνες ἀρχικὰ καὶ στὴ συνέχεια ἀπὸ τὰ ἐλληνικὰ φύλα ποὺ ἄρχισαν νὰ καταφθάνουν στὴ Χίο ἀπὸ τὸ 1100 μ.Χ. Τὸ γεγονός δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἐκπλήττει διότι, ὅπως ἐπισημαίνει καὶ ὁ ἱστορικὸς τῆς νήσου μας Γ. Ζολώτας, «*τοὺς παλαιότερους ἀνθρώπους τῆς νήσου καὶ τὴν παλαιότεραν ἀκμὴν τῆς πέριξ τοῦ Πελινναίου καὶ τῆς Ἀμανῆς θὰ ἀναζητήσωμεν καὶ θὰ ἀνεύρωμεν*», περιοχὲς στὶς ὁποῖες καὶ οἱ σχετικοὶ μὲ τὸν οἰκισμὸ τῆς Χίου μῦθοι

(Οινοπίωνος, Ώρίωνος κ.τ.τ.) ἀναφέρονται.

Οἰκισμός, μεταγενέστερος τοῦ προηγουμένου, ὑπῆρξε καὶ στὴν περιοχὴ Ἅγιος Πέτρος, στὸ ἐνδιάμεσο τῆς ἀπόστασης Ἁγίου Γάλακτος-Μελανειοῦς, ὁ ὁποῖος σύμφωνα μὲ τὴν παράδοση καταστράφηκε ὀλοσχερῶς ἀπὸ τοὺς πειρατές, προφανῶς τοὺς Σαρακηνοὺς μετὰ τὴν κατάκτηση ἀπὸ αὐτοὺς τῆς Κρήτης τὸ πρῶτο μισὸ τοῦ 9^{ου} μ.Χ. αἰῶνα. Οἰκισμὸς ἐπίσης ἀξιόλογος φέρεται νὰ ὑπῆρξε καὶ αὐτὸς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη, ἀπὸ οἰκογενειακὰ ὀνόματα μάλιστα τοῦ ὁποῖου ἔχουν λάβει τὴν ὀνομασία τους τοποθεσίες τῆς Ἀμανῆς (π.χ. Λαφρέντης, Μαρινακιοῦ Τάφος, Καβουράδαινα κ.ἄ.).

Ὁ σημερινὸς οἰκισμὸς ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο τμήματα, τὸν καθαρὰ μεσαιωνικό, ὁ ὁποῖος ἀνάγει τὴν ἀρχὴ του στὸν 9^ο μὲ 10^ο μ.Χ. αἰῶνα, τότε ποὺ ἡ Χίος κατέστη ἔδρα ἰδιαίτερου θέματος καὶ ἄρχισε ἡ συστηματικὴ ὀχύρωσή της, καὶ στὸν νεότερο ποὺ ἄρχισε νὰ οἰκοδομεῖται στὶς ἀρχὲς τοῦ 19^{ου} αἰῶνα. Ὁ πρῶτος οἰκισμὸς –κτισμένος ἀμφιθεατρικὰ στὴν κορυφὴ λόφου παντελῶς ἀπροσπέλαστου ἀπὸ τὴ νότια πλευρὰ

καὶ ἐξαιρετικὰ δυσπρόσιτου ἀπὸ τὴν ἀνατολική καὶ τὴ δυτική- παρουσιάζει ὅλα τὰ γνωρίσματα τῆς ἐποχῆς ἰδρύσεώς του: σπίτια ἐνωμένα, ὥστε οἱ ἐξωτερικοὶ τοὺς τοῖχοι νὰ ἀποτελοῦν ἄρραγές τεῖχος, στενοὶ καὶ πολύστροφοι δρομίσκοι, κεντρικὴ καστρόπορτα καὶ δύο πλάγιες καί, φυσικά, πύργος. Καμάρες ποὺ ἐπιτρέπουν τὴ μετάβαση ἀπὸ τὸ ἓνα οἰκοδομικὸ τετράγωνο στὸ ἄλλο δὲν ὑπάρχουν, πλὴν ὅμως αὐτὴ ἡ ἔλλειψη ἀναπληρωνόταν μὲ δύο πρωτότυπους τρόπους. Συγκεκριμένα, τὰ ἰσόγεια τῶν σπιτιῶν συνδέονταν μεταξὺ τοὺς μὲ κρυφὰ ἀνοίγματα στοὺς ἐνδιάμεσους τοίχους τοὺς, καὶ ὑπῆρχε κρυφὴ εἴσοδος σήραγγας ἡ ὁποία ὀδηγοῦσε ἀπὸ τὸν πύργο στὸ ἀκριβῶς κάτω ἀπὸ τὸ χωριὸ ἐκτεινόμενο τρίτο σπήλαιο, ὅπου ἡ ἐχθρικὴ προσέλαση ἦταν σχεδὸν ἀκατόρθωτη.

Κάτοικοι: Ἀπὸ τὰ ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα προκύπτει ὅτι οἱ πρῶτοι κάτοικοι, ποὺ προῆλθαν ἀπὸ τὴ Μικρὰ Ἀσία, ἀσχολήθηκαν μὲ τὴ γεωργία, τὴν κτηνοτροφία καθὼς καὶ τὴν ἄλμειά. Ἀνέπτυξαν ἐμπορικὲς σχέσεις μὲ γειτονικὲς περιοχές, τελειοποίησαν τὰ εἶδη καθημερινῶν

Άνω: Ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη στὸν ὁμώνυμο οἰκισμό.
Κάτω: Ἀποψη καστρόπορτας, πύργου καὶ οἰκημάτων ἐκατέρωθεν.

τους ἀναγκῶν, τὰ ὅποια τοὺς ἐνδιέφερε νὰ εἶναι ὄχι μόνο πρακτικὰ ἀλλὰ καὶ στὸ μέγιστο δυνατὸ καλαίσθητα καὶ κομψά. Ἐξυπακούεται, βέβαια, ὅτι καὶ ἐδῶ, ὅπως καὶ στὴ λοιπὴ Ἀριουσία, ἄκμαζε ἡ ἀμπελουργία, ποὺ συνεχίστηκε καὶ σὲ ἐπόμενους αἰῶνες.

Στοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους ἐγκαταστάθηκαν καὶ ἐδῶ –ὅπως καὶ στὴ λοιπὴ νῆσο– πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ ἄρχοντες καὶ τιτλοῦχοι, συνήθως βασιλικῶν γενῶν (Ἄγγελοι, Γορδᾶτοι, Σκληροί, Φωκάδες κ.ἄ.), οἱ ὅποιοι ἀπορρόφησαν σταδιακὰ τὶς γαιοκτησίες τῶν ἐντοπίων, τοὺς ὁποίους κατέστησαν τελικὰ δουλοπαροίκους. Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐπιδιώξεων καὶ ἐνδιαφερόντων τῶν ἐν λόγῳ τιτλούχων ἦταν καὶ ἡ φιλοτιμία νὰ ἀνεγείρουν περικαλλεῖς ναοὺς καὶ μονές, ὅπως ἐδῶ συνέβη μὲ τὴν Παναγία Ἀιογαλούσaina, καὶ σὲ ἄλλα σημεῖα τῆς νήσου μας μὲ τὴ Σικελιά, τὴν Κρήνα, τὸν Ἅγιο Γεώργιο Συκούση καὶ τοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους.

Ἐπὶ Γενουατῶν τὸ Ἅγιο Γάλας ἀποτελοῦσε τὴν ἔδρα τοῦ ἐνὸς ἀπὸ τὰ δώδεκα διοικητικὰ διαμερίσματα στὰ ὅποια εἶχαν διαιρέσει οἱ κα-

τακτητὲς τῇ νῆσο, μὲ τὴ μόνιμη παρουσία σὲ αὐτὸ τοῦ πολιτικοῦ καὶ στρατιωτικοῦ διοικητῇ (λογαριαστῇ καὶ καστελάνου, ἀντίστοιχα). Στούς τελευταίους χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας ὑπῆρχε στὸ χωριὸ ἀστυνομικὸς σταθμὸς (καρακόλι), δυνάμεως 4-5 ἀνδρῶν.

Κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους ἀλλὰ καὶ τοὺς πρώτους αἰῶνες τῆς Τουρκοκρατίας, πέραν ἀπὸ τὴ συνεχιζόμενη ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα ἐνασχόληση μὲ τὴ γεωργία καὶ κτηνοτροφία, οἱ κάτοικοι εἶχαν ἀσχοληθεῖ καὶ μὲ τὴ σηροτροφία. Στὰ ἐπόμενα χρόνια καὶ μέχρι τὰ μέσα τοῦ 19^{ου} αἰῶνα κυρίαρχη ἀσχολία, ὅπως μᾶς πληροφοροῦν οἱ περιηγητές, εἶχε καταστεῖ ἡ κτηνοτροφία. Ἐκτοτε ἡ τελευταία ἔδωκε τὴν πρωτεύουσα θέση της στὴ γεωργία μέχρι καὶ τὴ δεκαετία τοῦ 1960, ὁπότε καὶ οἱ ἐδῶ κάτοικοι στράφηκαν στὴ ναυτιλία, γιὰ νὰ ἐπακολουθήσει ἡ μαζικὴ μετανάστευση στὰ ἀστικά κέντρα καὶ στὸ ἐξωτερικό, ἰδίως στὴν Ἀμερική καὶ Αὐστραλία. Μὲ τὴν κατάργηση τοῦ ἐδῶ Δημοτικοῦ Σχολείου τὸ 1973, ἔπαυσε σταδιακὰ καὶ ἡ κάθε οἰκονομικὴ-παραγωγικὴ δραστηριότητα, καθὼς ἔμειναν πλέον στὸ

χωριὸ ἡλικιωμένοι, ἀποζῶντες ἀπὸ συντάξεις γή-
ρατος καὶ ἐμβάσματα συγγενῶν τους.

Σήμερα ὁ μόνιμος πληθυσμὸς τοῦ χωριοῦ
δὲν ὑπερβαίνει τοὺς 30 κατοίκους, ἐνῶ πρὸ τῆς
ἐνάρξεως τῆς μεταναστεύσεως εἶχε ἀνέλθει
κατὰ καιροὺς καὶ σὲ πλεόν τῶν 200, ἐνῶ στὸν
Ἄη Γιάννη κυμάνθηκε ἀπὸ 35 ἕως καὶ 71.

Παραλείποντας γιὰ λόγους συντομίας λε-
πτομέρειες λαογραφίας, σημειώνουμε μόνο ὅτι
τὸ Ἅγιο Γάλας εἶναι ἀπὸ τὰ λίγα χωριὰ ποὺ
ἐξακολουθοῦν ἀκόμα καὶ σήμερα νὰ συνο-
δεύουν ἀπαραιτήτως τοὺς γάμους μὲ ὥραϊα –
αὐτοσχέδια ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον– νυμφικὰ ἄσμα-
τα, καὶ νὰ ἀποχαιρετοῦν τοὺς νεκροὺς τους μὲ
περιπαθέστατα μοιρολόγια.

Τέλος, τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης ἔνεκεν, μνη-
μονεύουμε τοὺς ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος πε-
σόντες στὴ Μικρασιατικὴ ἐκστρατεία Γαλάτου-
λα Γεώργιο, Ποταμούση Μιχαήλ καὶ Ποταμού-
ση Νικόλαο.

Ὀνομασία: Στὴν πορεία τοῦ χρόνου τὸ χω-
ριὸ ἄλλαξε τουλάχιστον τρεῖς φορές ὀνομασία,
ἡ ὁποία μάλιστα ὑπῆρξε πάντοτε ἀγιώνυμη.

Ἅγιο Γάλας (ἡ λέξις Γάλας ὀφείλεται στὸ χιακὸ γλωσσικὸ ἰδίωμα ποὺ τὸ γάλα τὸ ἀποκαλεῖ γάλας) ὀνομάστηκε στὰ μέσα περίπου τοῦ 19^{ου} αἰ. Παλαιότερα τὸ χωριὸ ὀνομαζόταν Ἅγιος Θαλέλαιος (ἀπὸ τὸν ἐκεῖ ὑπάρχοντα ὁμώνυμο ναό), καὶ ἀκόμα παλαιότερα Ἀγία Ἑλένη, πάλι ἀπὸ ὁμώνυμο ναὸ στὴν παραλία Γλυκὸ Νερό, ὁ ὁποῖος ὅμως κάποια στιγμὴ παρασύρθηκε καὶ ἀφανίστηκε ἀπὸ τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ. Ἡ ὀνομασία Ἀγία Ἑλένη σχετίζεται μὲ τὴν προχριστιανικὴ λατρεῖα τῆς γνωστῆς μας ωραίας Ἑλένης, τὴν ὁποία οἱ ἀρχαῖοι μας πρόγονοι λάτρευαν ὡς ἱαματικὴ θεότητα καὶ τῆς εἶχαν ἀφιερῶσει τὰ ἱαματικὰ λουτρά. Πίστευαν δὲ ὅτι κατὰ τὴ μετάβασή της μὲ τὸν Πάρη στὴν Τροία στάθμευσε σὲ κάποια παράλια, ὅπου καὶ τῆς ἔκτισαν ἱερά, πρᾶγμα ποὺ συνέβη καὶ στὴν παραλία τοῦ Ἁγίου Γάλακτος. Μάλιστα ὁ Στέφανος Βυζάντιος (γραμματικὸς τοῦ 6^{ου} μ.Χ. αἰ.) μᾶς πληροφορεῖ ὅτι στὴ Χίο ὑπῆρχε πηγὴ «ἐν ᾗ Ἑλένη ἐλούσατο», τὴν ὁποία περιηγητὲς ἐντοπίζουν στὸ Ἅγιο Γάλας, ὅπου μάλιστα σημειώνεται στοὺς σχετικοὺς χάρτες ἡ ὀνομασία He-

len's Fons (=Πηγὴ Ἑλένης). Οἱ χριστιανοὶ πρόγονοί μας πίστευαν ὅτι καὶ ἡ Ἁγία Ἑλένη, μεταβαίνοντας στοὺς Ἁγίους Τόπους γιὰ τὴν ἀνέυρεση τοῦ Τίμιου Σταυροῦ, στάθμευσε σὲ κάποια παράλια, ὅπου καὶ τῆς ἔκτισαν ναὸ ἢ ἀφιέρωσαν στὸ ὄνομά της τὸ προϋπάρχον τῆς ἀρχαίας Ἑλένης ἱερό.

Β' Ἐκκλησίες καὶ ἐξωκλήσια

Οἱ κάτοικοι τοῦ Ἁγίου Γάλακτος, ὅπως καὶ τῶν λοιπῶν Βορειοχώρων ἀλλὰ καὶ τῆς νήσου μας γενικότερα, διακρίνονται γιὰ τὴ θρησκευτικὴ τους πίστη καὶ εὐλάβεια, ἡ ὁποία ἐκδηλώνεται καὶ μὲ τὴν ἰδιαίτερη ἐπιμέλεια καὶ τὸν ἐξαίρετο διάκοσμο τῶν ἐκκλησιῶν τους. Ὁ Α. Smith, μελετητῆς τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῆς νήσου μας, ἐκφράζει τὸ 1962 τὸ θαυμασμό του γιὰ τοὺς «πτωχοὺς ἀγρότες», ὅπως τοὺς ἀποκαλεῖ, τῶν Βορειοχώρων οἱ ὁποῖοι «παρ' ὅλη τὴν πενία τους βρίσκουν τὰ μέσα νὰ ἀνεγείρουν μεγάλες ἐκκλησίες, μερικὲς ἀπὸ τὶς ὁποῖες μάλιστα εἶναι ἔξοχα διακοσμημένες». Ἀναφέρει δὲ ὡς χαρακτηριστικὸ παράδειγμα τὸ Ἅγιο Γάλας, ἓνα ἀπὸ τὰ πτωχότερα

χωριά, ὅπως σημειώνει, τὸ ὁποῖο ἐν τούτοις ἔχει «τρία ἐξαίσια ξυλόγλυπτα τέμπλα». Πράγματι, τὰ τέμπλα εἶναι ἐξαίσιος τέχνης καὶ εἶναι μάλιστα ὄχι μόνο τρία ἀλλὰ πέντε, ἃν προσθέσουμε καὶ τὸ μέχρι πρό τιнос ὑπάρχον τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη. Τὸ δὲ ἓνα ἐξ αὐτῶν, ἐκεῖνο τῆς Παναγίας Ἀγιογαλούσαινας, τὸ κατατάσσει ὁ αὐτὸς μελετητῆς στὰ ἀριστουργήματα τῆς παγκόσμιας ξυλογλυπτικῆς (βλ. σελ. 13).

Πέραν τοῦ κορυφαίου λατρευτικοῦ μνημείου τῆς Παναγίας τῆς Ἀγιογαλούσαινας, στὸ ὁποῖο ἀναφερόμαστε ἐκτενέστερα στὴν ἐπόμενη ἐνότητα, ὑπάρχουν οἱ ἀκόλουθοι ναοί, κάποιοι τῶν ὁποίων ἔχουν ἀναμφίβολα οἰκοδομηθεῖ σὲ θέσεις προχριστιανικῶν ἱερῶν (ὅπως λ.χ. οἱ ὑπ' ἀριθ. 1, 6 καὶ 8).

1. Ἅγιος Ἀλέξιος, κοινοτικὸς ναῖσχος κείμενος στὸ ἐνδιάμεσο τῆς ἀπόστασης Ἁγίου Γάλακτος - Νενητουρίων.

2. Ἅγιος Ἰωάννης, καθεδρικός ναὸς τοῦ πάλαι ὁμώνυμου οἰκισμοῦ, μὲ ἓνα κομψότατο τέμπλο, ποὺ ὅμως πρόσφατα λόγω φθορᾶς ὑποκαταστάθηκε.

3. Άγιος Σπυρίδων, ἀδελφικὸς ναΐσκος στὸν Ἀη Γιάννη.

4. Ἀγία Βαρβάρα, μικρὸς καὶ ταπεινὸς πλησίον τοῦ χωριοῦ κοινοτικὸς ναός, μὲ ἓνα ὅμως κομψότατο παλαιὸ ξυλόγλυπτο τέμπλο.

5. Ἀγία Ματρώνα, μικρὸς καὶ αὐτὸς κοινοτικὸς ναός, ἔξω τοῦ χωριοῦ, ὅπου καὶ τὸ νεκροταφεῖο.

6. Άγιος Πέτρος, κτητορικὸς ναΐσκος στὸ ἐνδιάμεσο Ἁγίου Γάλακτος - Μελανειοῦς.

7. Ἀγία Παρασκευή: Ὁ ναός –ποὺ εἶναι παλαιότατος καὶ ἴσως σύγχρονος ἢ λίγο μεταγενέστερος τοῦ μεσαιωνικοῦ οἰκισμοῦ, στὸ δυτικὸ ἄκρο τοῦ ὁποίου βρίσκεται– ὑπῆρξε ὁ καθεδρικός τοῦ χωριοῦ μέχρι καὶ τὸ 1966. Μικρὸς σὲ διαστάσεις καὶ ταπεινὸς ἐξωτερικά, ἐντυπωσιάζει τὸν ἐπισκέπτη μὲ τὸ ἀπαράμιλλης κομψότητας καὶ διακόσμησης ξυλόγλυπτο τέμπλο του, τὴν ὅλη ἐσωτερικὴ του ἐμφάνιση καθὼς καὶ τὸν καφασωτὸ νάρθηκα-γυναικωνίτη του.

8. Άγιος Θαλέλαιος: Ἀδελφικὸς καὶ αὐτὸς μικρὸς ναός, μοναδικὸς στὴ νῆσο μας καὶ ἀπὸ τοὺς σπάνιους στὸν ἐλλαδικὸ χῶρο ἀφιερωμένους στὸν θαυματουργὸ μάρτυρα τῆς πίστεώς

μας ἅγιο Θαλέλαιο, ἱατρὸ τὸ ἐπάγγελμα, μεγάλως τιμώμενο στὴν περιοχὴ τῆς Κιλικίας, ἀπ' ὅπου καταγόταν, καὶ ἀπὸ τὴν ὁποία πιστοὶ προερχόμενοι ἀπὸ ἐκεῖ καὶ ἐγκατασταθέντες ἐδῶ, κατὰ τὶς μετακινήσεις πληθυσμῶν, ἔφεραν τὴν τιμὴ τῆς μνήμης του. Ὁ ναός, ὁ ὁποῖος φαίνεται νὰ εἶναι ὁ ἀρχαιότερος καὶ πρῶτος καθεδρικός τοῦ οἰκισμοῦ, καλύπτεται μὲ θαυμάσιες τοιχογραφίες (μὲ σκηνές ἰδίως ἀπὸ τὸ μαρτύριο τοῦ ἁγίου), πὺν ὅμως ἔχουν ὑποστειτὴ τὴ φθορὰ τοῦ χρόνου καὶ τῆς τουρκικῆς ἐκδικητικότητος καὶ μισαλλοδοξίας τοῦ 1822, ἐνῶ τὸ ξυλόγλυπτο τέμπλο του, πὺν εἶναι τὸ παλαιότερο τῆς Χίου, πρωτότυπο καὶ κομψότητος ἀριστουργηματικῆς, μοιάζει περισσότερο μὲ κέντημα παρὰ μὲ ἔργο ξυλογλυπτικῆς. Οἱ κάτοικοι ἐορτάζουν μὲ ἐξαιρετικὴ εὐλάβεια τὴ μνήμη τοῦ ἁγίου τὴν 20ὴ Μαΐου.

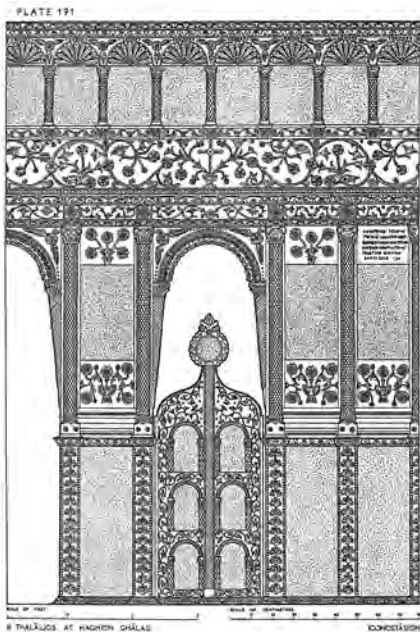
9. Ἁγία Παρασκευὴ καὶ Βαρβάρα: Σύγχρονος μεγαλοπρεπῆς δισυπόστατος ναὸς μεγάλων διαστάσεων, κείμενος ἐκτὸς τοῦ νέου οἰκισμοῦ, ἐγκαινισθεὶς τὸ 1966, γιὰ νὰ ἀποτελέσει ἔκτοτε τὸν καθεδρικό ναὸ τοῦ χωριοῦ, δεδομένου ὅτι

Άνω: Ο Άγιος Θαλέλαιος (τοιχογραφία στὸν ὁμώνυμο ναό).
Κάτω: Τὸ τέμπλο τοῦ αὐτοῦ ναοῦ (μερικὴ ἀποψη).

Τὸ τέμπλο τοῦ Ἁγίου Θαλελαίου (σχέδιο A. Smith).

ὁ παλαιὸς ναὸς τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς λόγω τῶν περιορισμένων διαστάσεων του δὲν ἐξυπηρετοῦσε, κατὰ τὴν κρίση τῶν ἰδρυτῶν τοῦ νέου ναοῦ, αὐτὸ τὸ σκοπó.

Γ'. Παναγία ἡ Ἀγιογαλούσaina

Ὁ θρῶλος: «Ἐνας ἄσπλαχνος βασιλιᾶς ἔδωξε τῇ λεπρῇ κόρῃ του, ἀναθέτοντας σὲ ναυτικούς νὰ τὴν ἐγκαταλείψουν σὲ ἐρημικὴ ἀκρογιαλιά, ὅποτε ἐκεῖνοι τὴν ἐγκατέλειψαν στὴν παραλία Γλυκὸ Νερό. Ἡ δυστυχισμένη κόρη ἀκολουθῶντας τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ ἔφθασε στὸ σπήλαιο, ὅπου καὶ διανυκτέρευσε. Τὸ ἴδιο βράδυ παρουσιάστηκε στὸ ὄνειρό της μιὰ μαυροφορεμένη γυναῖκα, ἡ ὁποία τὴ συμβούλευσε νὰ πλυθεῖ μὲ τὸ ἁγίασμα ποὺ ἔσταζε ὡς γάλα ἀπὸ τοὺς βράχους τοῦ σπηλαίου καὶ θὰ θεραπευθεῖ. Τὸ πρῶτὴ ἡ κόρη ἔπραξε αὐτὸ καί, ὥ τοῦ θαύματος, ἀμέσως θεραπεύθηκε. Ἐκτοτε ἐρχόταν στὸ σπήλαιο ἡ εὐσπλαχνικὴ μαυροφόρα καὶ τὴ φρόντιζε καθημερινά.

Μετὰ διετίαν ὁ βασιλιᾶς μεταμελήθηκε καὶ

ἔστειλε τοὺς ἴδιους ἀνθρώπους ποὺ τὴν ἐξόρισαν νὰ τοῦ τὴ φέρουν, σὲ ὅποια κατάσταση καὶ ἂν εἶναι, ὁπότε ἡ κόρη ἐπέστρεψε θεραπευμένη καί, ἐπειδὴ ὁ βασιλιᾶς κατάλαβε ὅτι ἡ φιλεύσπλαχνη μαυροφόρα δὲν ἦταν ἄλλη ἀπὸ τὴν Παναγία, ἔταξε νὰ ἀνεγείρει νὰὸ πρὸς τιμὴν τῆς στῆ θέσης Θεμωνιᾶς ἢ, κατ' ἄλλη ἐκδοχὴ τοῦ θρύλου, στὴν ἔναντι τοῦ σημερινοῦ ναοῦ περιοχὴ. Κλήθηκαν οἱ καλύτεροι τεχνῖτες, πλὴν ὅμως ἐνῶ ἔκτιζαν τὴν ἡμέρα, τὸ ἐπόμενο πρῶτὸ εὗρισκαν τὸ κτίσμα τοὺς γκρεμισμένο καὶ τὰ ἐργαλεῖα τοὺς καθὼς καὶ τοὺς κτισμένους λίθους νὰ ἔχουν μετακινηθεῖ στὴ θέση, ὅπου εἶναι σήμερα ὁ ναός, ὁπότε πλέον κατάλαβαν ὅτι ἦταν θέλημα τῆς Θεοτόκου νὰ κτιστεῖ ἐκεῖ ὁ ναός της, ὅπως καὶ τελικὰ κτίστηκε».

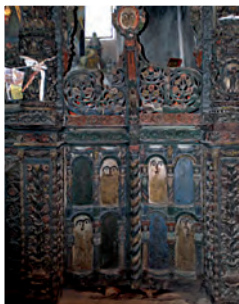
Ἀπὸ τὸ θρυλο στὴν ἱστορία: Ἡ Βορειοδυτικὴ Χίος ὑπῆρξε ἀνέκαθεν τόπος ἀπομονώσεως λεπρῶν, καθὼς πιστευόταν ὅτι τὰ ἱαματικὰ ὕδατα (ἀγιάσματα) τῆς περιοχῆς Βολισσοῦ, τοῦ σπηλαίου τοῦ Ἀγίου Γάλακτος καθὼς καὶ ἐκεῖνα τῶν Ἀγιασμάτων θὰ μπορούσαν νὰ συμβάλουν στὴ θεραπεία τῶν ἀσθενῶν. Εἶναι λοι-

Άνω: Ὁ ναὸς τῆς Παναγίας καὶ τὰ προσκτίσματά του.
Κάτω: Τὸ τέμπλο τῆς Παναγίας (μερικὴ ἄποψη).

Λεπτ. ἀπὸ τὸ τέμπλο: α. Πρωτόπλαστοι· β. Ἡ θυσία τοῦ Ἀβραάμ·
γ. Μορφές στὸν κιονίσκο τῆς Ὠραίας Πύλης· δ. Τὸ βημόθυρο.

πὸν προφανὲς ὅτι ἓνας ἀπὸ τοὺς βασιλικοῦ γένους μεγαλογαιοκτήμονες καὶ τιτλούχους τῆς ἐδῶ περιοχῆς ἀνοικοδόμησε τὸ ναό, σύμφωνα καὶ μὲ τὴν ἰσχύουσα, ὅπως προαναφέραμε, τότε πρακτικὴ εἶτε γιὰ νὰ θεραπευθεῖ ἡ ἀσθενὴς θυγατέρα του εἶτε διότι, μὲ τὶς ἐπικλήσεις τῆς Παναγίας, εἶχε θεραπευθεῖ.

Ἡ ἀνέγερση τοῦ ναοῦ στὸ συγκεκριμένο σημεῖο, ὅπου μάλιστα ἐκρέει ἀπὸ τοὺς μαστοειδεῖς σταλακτιτεῖς τὸ γαλακτοειδὲς καὶ μὲ θεραπευτικὲς ιδιότητες παχύρρευστο ὑγρό, γνωστὸ στὴ γλῶσσα τῶν σπηλαιολόγων ὡς σπηλαιόγαλα, δὲν εἶναι τυχαία, ἀλλὰ ὀφείλεται στὸ γεγονός ὅτι καὶ ἐδῶ, ὅπως καὶ σὲ ἄλλα ἀνάλογα σπήλαια τῆς χώρας μας, ὑπῆρχε ἱερὸ τῆς προελληνικῆς θεότητας *Εἰλείθυιας*, προστάτιδας τῶν ἐπίτοκων γυναικῶν, τὴν ὁποία ὑποκατέστησε ἀργότερα ἡ ἐλληνικὴ θεότητα Ἄρτεμη (ὡς Ἄρτεμις-Εἰλείθυια, Λοχία ἢ Βραυρωνία). Μὲ τὴν ἐπικράτηση τοῦ Χριστιανισμοῦ τὰ ἱερὰ αὐτὰ παραχώρησαν τὴ θέση τους στὴν Ὑπεραγία Θεοτόκο, τὴν «γαλουχήσασαν τὸν Δεσπότην» καὶ Σωτῆρα τῆς Οἰκουμένης Κύριό μας,

εικονιζόμενη μάλιστα καὶ ὡς Γαλακτοτροφοῦσα καὶ φέρουσα καὶ ἀνάλογες ὀνομασίες (ὅπως λ.χ. Παναγία Γαλοῦσα καὶ Γαλατοῦσα, ἀντίστοιχα, σὲ δύο σπήλαια τῆς γειτονικῆς μας Λέσβου). Ὅσον ἀφορᾷ δὲ τῇ μνείᾳ στὸ θρύλο τοῦ τοπωνυμίου Θεμωνιές, αὐτὴ ὀφείλεται στὴ μακρινὴ ἀνάμνηση τοῦ ἐκεῖ πάλαι ποτὲ ἀκμάζοντος οἰκισμοῦ.

Περιγραφή: Ὁ ναὸς τῆς Παναγίας ἔχει ἀνεγερθεῖ στὸ μεσαῖο σπήλαιο –καὶ συγκεκριμένα στὴν πρώτη ἀπὸ τὶς τρεῖς συνολικὰ αἵθουσές του– καὶ κατὰ τὸ ἓνα τοῦ ἡμῖς εἶναι ἐκτὸς αὐτοῦ καὶ κατὰ τὸ ἕτερο ἐντὸς του. Ἐσωτερικὰ τοῦ ἴδιου σπηλαίου –στὴ Β αἵθουσα– ὑπάρχει ἕτερος ναὸς τοῦ αὐτοῦ ρυθμοῦ ἐπ’ ὀνόματι τῆς Ἀγίας Ἄννας. Ὁ ναὸς τῆς Παναγίας, στὸν τύπο τοῦ ἐγγεγραμμένου σταυροειδοῦς μετὰ ὑψηλοῦ κεραμοσκεποῦς τρούλου, εἶναι κτισμένος κατὰ τὸ ἀρχιτεκτονικὸ πρότυπο τῆς Νέας Μονῆς. Κατὰ μία ἐκδοχὴ ὡς χρόνος ἀνέγερσής του θεωρεῖται ὁ 12^{ος} ἢ 13^{ος} αἰῶνας, ἐνῶ κατὰ μία ἄλλη ἄποψη ὁ ναὸς εἶναι προγενέστερος τῆς Νέας Μονῆς (δηλ. τοῦ 11^{ου} αἰ.), ἄποψη ποὺ ἐνισχύεται καὶ ἀπὸ τὸ

γεγονός ὅτι οἱ τοιχογραφίες τοῦ ναοῦ τῆς Ἀγίας Ἄννας εἶναι οἱ ἀρχαιότερες τῆς νήσου.

Ἐσωτερικά ὁ ναός ἐντυπωσιάζει μὲ τὴν ὅλη του ἀρχιτεκτονικὴ δομὴ καὶ πρὸ πάντων μὲ τὸ ἀριστουργηματικῆς τέχνης ξυλόγλυπτο τέμπλο του. Ἄνθη, φυτά, ἄγγελοι, περίεργες ἀνθρώπινες φιγούρες, σκηνές ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη καὶ ποικίλοι ἄλλοι συνδυασμοὶ δημιουργοῦν μία θαυμαστὴ συνολικὴ εἰκόνα, πραγματικὸ καύχημα γιὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴ ξυλογλυπτικὴ. Ὁ ναός μέχρι τὴ δεκαετία τοῦ 1930 ἦταν πλουσιότατα τοιχογραφημένος, πλὴν ὅμως ὁ τελευταῖος ιδιώτης ιδιοκτήτης τοῦ ναοῦ κάλυψε τὶς τοιχογραφίες μὲ ἀσβέστη, προκειμένου νὰ ὑποβαθμίσει τὴν ἀρχαιολογικὴ του ἀξία, ὥστε νὰ μὴν περιέλθει στὴν κρατικὴ δικαιοδοσία. Μόνο στὸ ἱερὸ τῆς Ἀγίας Ἄννας διασώζεται μία ἐκφραστικότατη τοιχογραφία τῆς Πλατυτέρας μὲ τὰ χέρια ὑψωμένα σὲ θέση δέησης καὶ ἱκεσίας, ἐνῶ μπροστά της μέσα σὲ σφαιρικὸ πλαίσιο εἰκονίζεται ὁ μικρὸς Χριστὸς μὲ τὰ χέρια σὲ θέση εὐλογίας. Στὸν αὐτὸ ναὸ καὶ στὴν ἑναντι τοῦ ἱεροῦ βήματος πλευρὰ διακρίνονται σπαράγματα τεσσάρων ἑτερων τοιχογραφιῶν.

Μετὰ τὸ ναὸ τῆς Ἀγίας Ἄννας τὸ σπήλαιο συνεχίζεται καί, ἀφοῦ συναντήσουμε στὸ διάδρομο ἀριστερὰ ἓνα κοιμητήριο-χωνευτήρι, ὅπου ὑπάρχουν ὅστ᾽ μοναχῶν, ἱερέων-ιδιοκτητῶν τοῦ ναοῦ, ὅπως ἐπίσης καὶ θυμάτων, ποὺ εἶχαν καταφύγει ἐδῶ γιὰ προστασία καὶ κατέσφαξαν ἢ ἐξόντωσαν οἱ Τοῦρκοι ἀνηλεῶς τὸ 1822, φθάνουμε στὴ Γ καὶ τελευταία αἵθουσα, ὅπου ἀπὸ μαστοειδεῖς σταλακτιῖτες ἐκρέει τὸ ἀγίασμα.

Ἐξ ἀπὸ τὸ ναὸ τῆς Παναγίας ὑπάρχουν διάφορα προσκτίσματα (κελιά, ἀρχονταρίκι, ἀποθήκες, φοῦρνος, πύργος), γιὰ τὴ διαμονὴ καὶ ἐνδιαίτηση μοναχῶν, καθὼς ὁ ναὸς ἐξελίχθηκε στὴ συνέχεια σὲ καθολικὸ ὁμώνυμης Μονῆς.

Ἱστορικὴ διαδρομὴ: Ὁ ναὸς μετὰ τῆς μεγάλης κτηματικῆς περιουσίας του περιῆλθε στὴν πορεία τῶν ἐτῶν ἀπὸ τοὺς ἀπογόνους τοῦ ἱδρυτῆ καὶ ἀρχικοῦ κτήτορά του στὴν ἰδιοκτησία τῆς Νέας Μονῆς (ὅπως περιῆλθε καὶ ὁλόκληρη ἡ παροικία τοῦ Ἀγίου Γάλακτος) καὶ διατηρήθηκε ὡς Μονὴ μέχρι καὶ τὸ τέλος τοῦ 17^{ου} αἰῶνα. Ἐκτοτε ὁ ναὸς μετὰ τῶν προσκτισμά-

Άνω: Μαστοειδείς σταλακτίτες στο σπήλαιο της Άγιογαλούσαινας.
Κάτω: Ἡ αἶθουσα Γ με τὸ ἀγίασμα στὸ Μεσαῖο σπήλαιο.

Λεπτομέρειες από τὸ Κάτω σπήλαιο.

των καὶ τῆς περιουσίας του περιῆλθε στὴν κατοχὴ ἁγιογαλούση ἱερέα, ὁ ὁποῖος τὸν κληροδοτοῦσε διαδοχικὰ στὸν πρῶτο ἀπὸ τοὺς γιούς του ποὺ ὀφείλε καὶ αὐτὸς νὰ γίνεῖ ἱερέας. Τὸ καθεστῶς αὐτὸ ἴσχυσε μέχρι τὸ 1948, ὅποτε ὁ μὲν ναὸς περιῆλθε στὴν κοινότητα ἢ δὲ κτηματική του περιουσία παρέμεινε στοὺς ἀπογόνους τοῦ τελευταίου –καὶ στερούμενου ἄρρενος ἀπογόνου– ἰδιοκτήτῃ ἱερέα.

Ὁ ναὸς ὡς λατρευτικὸ κέντρο: Ἀπὸ τοὺς πρῶτους χρόνους τῆς ἀνεγέρσεώς του ὁ ναὸς τῆς Ἀγιογαλούςαινας μὲ τὸ θαυματουργὸ ἁγίασμά του, τὸ «ἅγιο γάλας τῆς Παναγίας», ἀπολάμβανε ἰδιαίτερου σεβασμοῦ. Ἀπέβη δὲ στὴ συνέχεια τὸ πρῶτο καὶ τὸ κατ' ἐξοχὴν παγχιακὸ προσκύνημα, στὸ ὁποῖο συνέρρεαν ὡς ἰκέτες ἀσθενεῖς γιὰ τὴν ἱασὴ τους, καὶ πλῆθος ἄλλων πιστῶν ἀπὸ ὅλη τὴ Χίο καθὼς καὶ τὶς Οἰνουῤσσες καὶ τὰ Ψαρά, καθ' ὅλο τὸ χρόνο καὶ ἰδίως κατὰ τὴν πανηγυρὴ τῆς 23^{ης} Αὐγούστου. Ἐξακολούθησε δὲ νὰ παραμένει τὸ παγχιακὸ προσκύνημα ἕως καὶ τὸ 1878, ὅποτε τὴν ἀνάλογη θέσιν ἔλαβε καὶ διατηρεῖ ἕκτοτε ἐκεῖνο τῆς Ἀγίας Μαρκέλλας, ὅπως μᾶς

πληροφορεῖ τὸ 1938 ὁ ἀείμνηστος Γυμνασιάρχης Χίου Γεώργιος Μαδιᾶς. Σήμερα ὁ ναὸς –σὲ συνδυασμὸ μὲ τὰ λοιπὰ μνημεῖα τοῦ Ἁγίου Γάλακτος καὶ μὲ τὴν ἀξιοποίηση τοῦ Σπηλαίου– εἶναι ἰδίως τοὺς θερινοὺς μῆνες πόλος ἑλξης ἐπισκεπτῶν, Ἑλλήνων καὶ ἀλλοδαπῶν, καθὼς καὶ εὐλαβῶν προσκυνητῶν τῆς Ἁγιογαλούσαινας Παναγίας –ἢ καὶ Σπηλιώτισσας, ὅπως οἱ ἀγιογαλούσαινες μητέρες τὴν ἐπικαλοῦνταν στὸ σχετικὸ νανούρισμα:

Ὡ Παναγιά Σπηλιώτισσα μὲ τὰ πολλὰ καντήλια,
φύλα(γ)ε τὸ παι(δ)άσκι μου νὰ σοῦ τὰ κάμω χίλια.

Δ'. Τὸ Σπήλαιο τοῦ Ἁγίου Γάλακτος

Εἰσαγωγικά: Κανονικὰ θὰ κυριολεκτούσαμε λέγοντας τὰ Σπήλαια καὶ ὄχι τὸ Σπήλαιο τοῦ Ἁγίου Γάλακτος, ὅπως ἔχει ἐπικρατήσῃ νὰ λέγεται, διότι δὲν πρόκειται γιὰ ἓνα ἀλλὰ γιὰ τρία ἐπ'ἀλλήλα σπήλαια (Κάτω, Μεσαῖο καὶ Ἄνω), ἐκ τῶν ὁποίων μάλιστα τὸ τρίτο ἐκτείνεται σὲ δύο διαφορετικὰ ὑψομετρικὰ ἐπίπεδα. Γιὰ τὸ πλῆθος καὶ τὴν ποικιλία τῶν χαρακτηριστικῶν του, οἱ σπηλαιολόγοι τὸ κατατάσσουν στὰ σημαντικότε-

Χαρακτηριστική στήλη στο Κάτω σπήλαιο.

ρα τοῦ ἑλληνικοῦ χώρου. Ἄν προσθέσουμε δὲ καὶ τὰ ἀνευρεθέντα σὲ αὐτὸ πλουσιότατα καὶ σημαντικότητος ἀξίας ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα, τότε ἡ σημασία του εἶναι ἀνυπολόγιστη.

Περιγραφή: Τὸ Κάτω Σπήλαιο, τὸ ὁποῖο ἐννοοῦν ὡς τὸ Σπήλαιο τοῦ Ἁγίου Γάλακτος οἱ πολλοί, βρίσκεται σὲ ὑψόμετρο 163 μ. καὶ ἔχει μὲ βάση τὴ μέχρι τοῦδε ἐξερεύνηση μῆκος 120 μ., ἐνῶ ἡ παράδοση τὸ θέλει νὰ φθάνει ἕως τὴ θάλασσα, δηλ. σὲ ἀπόσταση 3,5 καὶ πλέον χλμ. Τὸ συνολικὸ μῆκος τῶν διαδρόμων τοῦ ἀνέρχεται στὰ 500 μ. καὶ τὸ ἐμβαδὸν του στὰ 1000 μ. Πλούσιο σὲ σταλακτίτες καὶ σταλαγμίτες, στῆλες διαφόρων σχημάτων καὶ χρωματισμῶν, ἐντυπωσιακὰ κοιλώματα καὶ ἐναλλαγὲς σχημάτων τῶν βράχων στὶς ὀροφὲς καὶ τὶς πλευρὲς καθ' ὅλη του τὴν ἔκταση, ὑποδηλούμενα μὲ χαρακτηριστικὲς ὀνομασίες, ὅπως Τρίστρατο, Καταρράκτης, Στρογγυλὸς Βράχος, Κρεβάτι Παναγιᾶς, Διαμέρισμα Δρακόντων, Μυστηριώδης Θάλαμος, Κρυφὴ Στήλη, Καθεδράλη, Βωμός, Πρόναος, Ὠραία Πύλη, Θάλαμος Γεφυρῶν κ.ἄ.

Τὸ Μεσαῖο Σπήλαιο κεῖται 14 μ. ὑψηλότερα τοῦ Κάτω, ἔχει μῆκος 14,40 μ., πλάτος 7,75 μ. καὶ ἐμβαδὸν 143 μ., καὶ ὅπως προαναφέραμε ἔχει τρεῖς αἵθουσες τὶς ὁποῖες καταλαμβάνουν ὁ ναὸς τῆς Παναγίας, τῆς Ἀγίας Ἄννας καὶ ὁ χώρος τοῦ ἀγιάσματος, ἀντίστοιχα.

Τὸ Ἄνω Σπήλαιο, τοῦ ὁποῖου ἡ περιγραφὴ ἔγινε γιὰ πρώτη φορὰ τὸ 2008 ἀπὸ ἐμᾶς, παρὰ μὲν ἀνεξερευνήτο καὶ σπηλαιολογικὰ καὶ ἀρχαιολογικὰ. Βρίσκεται 6 μ. ὑψηλότερα ἀπὸ τὰ προσκτίσματα τοῦ ναοῦ (καὶ συγκεκριμένα στὴν εὐθεῖα τοῦ «φούρνου»), καὶ εἰσέρχεται κανεῖς σὲ αὐτὸ ἔρποντας ἀπὸ δυσδιάκριτη ὀπὴ διαστάσεων 0,45 πλάτους καὶ 0,65 ὕψους. Διακρίνεται σὲ δύο διαφορετικοῦ ἐπιπέδου μέρη καὶ σὲ τρία τμήματα (Βόρειο, Νότιο καὶ Δυτικό), ἐμβαδοῦ 120, 130 καὶ 100 μ. περίπου, ἀντίστοιχα). Στὸ Νότιο τμήμα φθάνει κανεῖς διασχίζοντας ἔρποντας τοῦνελ μήκους 25 μ. καὶ μέσου πλάτους 1,80 μ. Τὸ σπήλαιο τοῦτο εἶναι ἐκεῖνο ποὺ ἐπικοινωνοῦσε μὲ τὸ χωριὸ μὲ κρυφὴ σήραγγα, καὶ στὸ ὁποῖο κατέφευγαν οἱ κάτοικοι, ἀντιμετωπίζοντας τοὺς ἐχθροὺς ἀπὸ

μικρό του άνοιγμα αποκαλούμενο *Πολεμίστρα*.

Σπηλαιολογική έξερεύνηση: Τò Κάτω Σπήλαιο έξερεύνησε τò 1969 ή σπηλαιολόγος Άννα Πετροχείλου, ή όποία έχει δώσει καί στα μέρη του τες όνομασίες πού προαναφέραμε. Άπό τò 1997 άρχισαν έργασίες άξιοποίησής του, οί όποίες περατώθηκαν τò 2006, όπότε καί κατέστη προσβάσιμο, καί έν συνεχεία έπισκέψιμο άπό τò ευρύτερο κοινό.

Άρχαιολογική έξερεύνηση καί εύρήματα: Άφορμή για τήν άρχαιολογική του έξερεύνηση υπήρξαν τὰ άρχαιολογικά εύρήματα πού έντόπισε συμπτωματικά το 1887 ό γερμανός έντομολόγος Eberhard von Oertzen, καί τὰ όποία μελέτησε στή συνέχεια ό πολωνός άρχαιολόγος F. Studniczka. Άκολουθοϋν άνασκαφές τò 1936 καί τò 1938 άπό τήν άρχαιολόγο τής Βρετανικής Άρχαιολογικής Σχολής Άθηνών Edith Eccless. Τò 1950 καί 1952 μελετοϋν τὰ άρχαιολογικά εύρήματα οί άρχαιολόγοι A. Furness καί S. Hood, άντίστοιχα, ένω ό τελευταίος δημοσιεύει τὰ πορίσματα τών ως άνω έρευνών του τò 1981-1982 στο μνημειώδες για τή Χίο δίτομο έργο του με

τίτλο *Excavations in Chios 1938-1952: Prehistoric Emporio and Ayio Gala*. Στὰ πλαίσια δὲ τῶν ἐργασιῶν ἀξιοποίησης, διενεργήθηκε στὸ Κάτω σπήλαιο σωστικὴ ἀνασκαφὴ τὸ 2004, κατὰ τὴν ὁποία πλὴν τῶν ὀστῶν ζώων ποὺ προαναφέραμε ἀνευρέθησαν καὶ πλούσια ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα ἀνάλογα τῶν προηγούμενων ἀνασκαφῶν.

Αρχαιολογικὰ εὐρήματα: Εἶναι ἐντυπωσιακὰ ὅχι μόνον ἀπὸ ἀπόψεως πλήθους καὶ ποικιλίας, ἀλλὰ καὶ χρωματισμῶν καὶ τεχνικῆς ποὺ διακρίνουν τὰ περισσότερα ἀπὸ αὐτά. Τὰ εὐρήματα ποὺ στὴν πλειονότητά τους εἶναι παλαιολιθικὰ περιλαμβάνουν:

i. **Κεραμικά:** πίθους μικροὺς καὶ μεγάλους, φιάλες, κύπελα καὶ ἀγγεῖα μὲ ἢ χωρὶς προσφύσεις, δηλαδὴ χειρολαβές (κάποιες ἐκ τῶν ὁποίων μάλιστα ἔχουν ἀποκληθεῖ «ἀγιογαλούσικες», ὡς μοναδικὲς στὸν Αἰγιακὸ χῶρο στὴ συγκεκριμένη ἐποχὴ), κύπελα διαφόρων μεγεθῶν, μινιατοῦρες κ.ἄ. Κάποια δὲ ἐκ τῶν ἀγγείων εἶναι καὶ διακοσμημένα μὲ χαράξεις ὀριζόντιες, κατακόρυφες ἢ διαγώνιες καὶ ἄλλα φέρουν καὶ παραστάσεις, ὅπως μία ποὺ θεωρεῖται ὡς ἡ

Ἀρχαιολογικά εὐρήματα ἀπὸ τὸ σπήλαιο.

ἀρχαιότερη στὸ χῶρο τοῦ Αἰγαίου παράσταση ποντοπόρου πλοίου, καὶ ἄλλες μὲ μορφές γυναικῶν, πιθανὸν θεαινῶν.

ii. *Ποικίλα ἕτερα*: πήλινα κεφάλια, σφονδύλια, λίθινα, ὀστέινα καὶ μεταλλικὰ ἀντικείμενα καὶ ἐργαλεῖα (μυλόπετρες, λεπίδες, πελέκεις, βελόνες, σουβλιά, κ.ἄ.), καθὼς καὶ ποικιλία κοσμημάτων (βραχιόλια, κολιέ, μπρελόκ, χάντρες κ.τ.τ.) λίθινων, ὀστέινων καὶ ἀπὸ θαλασσινὰ ὄστρακα.

Μεταγενέστερων περιόδων εἶναι ὄστρακα ἀγγείων, λυχνίες καὶ τερακότες.

Κατοίκηση: Ὅπως συνέβη καὶ μὲ ἄλλα σπηλαιο, κατοικήθηκε σὲ μόνιμη βάση ἀπὸ πρωτόγονους ἀνθρώπους μέχρι τὴν ἐγκατάστασή τους σὲ προϊστορικοὺς οἰκισμοὺς, καὶ ἐν προκειμένῳ κατὰ πᾶσα πιθανότητα σὲ ἐκεῖνον στίς Θεμωνιές. Στίς μεταγενέστερες περιόδους ἡ κατοίκησή του ὑπῆρξε περιστασιακή, ἐνῶ ἡ λατρευτική του χρήση μόνιμη καὶ διαρκής.

Σήμερα, μὲ τὴν ἀξιοποίηση τοῦ Σπηλαίου, τὴ διαμόρφωση τοῦ πρὸ αὐτοῦ χώρου καὶ τὴν ἀνέγερση σὲ αὐτὸν ἐνὸς καλαίσθητου οἰκήμα-

τος ὑποδοχῆς, παρέχεται στὸν ἐπισκέπτη ἡ δυνατότητα, ἐπὶ πλέον τῆς γνωριμίας τοῦ σπηλαίου καὶ τῶν ἐντὸς καὶ ἄνω αὐτοῦ ἱερῶν ναῶν, νὰ χαρεῖ μὲ τὴν ἄνεσή του καὶ τὸ ἐκεῖ σπάνιο φυσικὸ τοπίο μὲ τὴν ἐπιβλητικότητα τῶν ὑπερκείμενων βράχων, τὴν πλούσια βλάστηση, τὸ βαθύσκιό τῶν αἰωνόβιων πλατανιῶν, τὸ κελάδημα τῶν ἐπ’ αὐτῶν πουλιῶν καὶ τὸ κελάρυσμα τοῦ γάργαρου νεροῦ τοῦ παρακείμενου ποταμοῦ, δῶρα ὅλα ἀκριβὰ τῆς φύσης καὶ κατ’ ἐπέκταση τῆς ἀγάπης καὶ πρόνοιας τοῦ ποιητῆ τῶν ὅλων πανάγαθου Θεοῦ.

Κων/νος Ε. Φραγκομίχαλος, Ph. D. (Lon.)*
Ἐπίτ. Σχολ. Σύμβουλος Φιλολόγων,
τ. Πανεπιστημιακός.

* Τὸ κείμενο καὶ οἱ φωτογραφίες προέρχονται ἀπὸ τὸ βιβλίο μας, *Τὸ Ἅγιο Γάλας τῆς Χίου, Μνημεῖο Φύσης, Ἱστορίας καὶ Τέχνης*, ἔκδ. ἄλφα πῖ, Χίος 2008, σελίδες 207.

ΠΑΣΧΑΛΙΟΝ

τοῦ ἔτους βιγ', 2013

Ἰνδικτιῶνος 6

Ἡλίου κύκλοι 17

Σελήνης κύκλοι 16

Παραμονή Χριστουγέννων ἡμέρα Δευτέρα

Κρεοφαγίας ἡμέραι 76

Τὸ Τριῶδιον ἄρχεται 24 Φεβρουαρίου

Ἑωθινὸν α'. Ἦχος α'

Ἡ Ἀπόκρεως γίνεται 10 Μαρτίου

Ὁ Εὐαγγελισμὸς Θεοτόκ, Δευτ. τῆς β' ἐβδ. Νηστειῶν

Νομικὸν Φάσκα, Τετάρτη 27 Ἀπριλίου

Λατίνων Πάσχα, Κυριακῇ 31 Μαρτίου

Τὸ Ἅγιον Πάσχα, 5 Μαΐου

Τῆς Ἀναλήψεως, 13 Ἰουνίου

Τῆς Πεντηκοστῆς, 23 Ἰουνίου

Κυριακὴ τῶν Ἀγίων Πάντων, 30 Ἰουνίου

Ἡ νηστεία τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, ἡμέραι 0

Ἡ μνήμη αὐτῶν ἡμέρα Σαββάτω

Ἡ Μεταμόρφωσις, ἡμέρα Τρίτη

Ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου, ἡμέρα Πέμπτη

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2013

1	Τ		† ΠΕΡΙΤΟΜΗ Ι. ΧΡΙΣΤΟΥ, Βασιλείου Μεγ., Ἐμμελείας, Πέτρου, Γρηγορίου.
2	Τ		Σιλβέστρου, Θεοπέμπτου, Θεοδότῃς, Σεραφεῖμ Σάρωφ, Ζώρζη, Θεοπίστου
3	Π		Μαλαχίου προφ., Γορδίου, Ὡμαΐδος, Γενοβέφας
4	Π		† Ὁνουφρίου ὁσ. ἐν Χίω, 70 Ἀποστόλων, Ἀπολιναρίας, Εὐθυμίου, Θεοκτίστου.
5	Σ	»	Θεοπέμπτου, Θεωνᾶ, Συγκλητικῆς, Γρηγορίου Κρήτ., Ρωμανοῦ (νηστεία)
6	Κ		† ΤΑ ΑΓΙΑ ΘΕΟΦΑΝΙΑ
7	Δ		† Σύναξις Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ
8	Τ		Γεωργίου, Δομνίκης, Κύρου, Ἀγαθωνος, Ἀττικοῦ, Μακαρίου, Θεοδώρου
9	Τ		Πολυεύκτου, Εὐστρατίου, Πέτρου, Παρθένας, Ἀντωνίας, Λαυρεντίου
10	Π		Γρηγορίου Νύσσης, Δομετιανοῦ, Μαρκιανοῦ
11	Π	●	Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβ., Ἀγαπίου, Θεοδοσίου ἐν Ἀθῶ, Βιταλίου
12	Σ		Τατιανῆς, Εὐθασίας, Μερτίου μάρτ., Ἡλίας, Στεφάνου Ἐσθονίας
13	Κ		† ΜΕΤΑ ΤΑ ΦΩΤΑ. Ἐρμούλου, Στρατονίκου, Μαξίμου, Εἰρηνάρχου, Ἰαρίου
14	Δ		Πατέρων ἐν Σινᾷ καὶ Ραϊθῶ, Δαμιανοῦ, Παύλου, Νίνας, Σάββα
15	Τ		Παύλου Θηβ., Ἰωάννου, Καλυβ., Γερασίμου, Γαβριήλ
16	Τ		Προσκ. ἀλύσ. ἀπ. Πέτρου, Νεονίλλης καὶ 3 ἐγγονῶν, Δανακτος, Νικολάου
17	Π		† Ἀντωνίου τοῦ Μεγ., Γεωργίου Ἰωαν., Ἀντωνίου Βεροίας
18	Π		† Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου πατρ. Ἀλεξανδρίας, Θεοδούλης
19	Σ	α	Μακαρίου Αἰγυπτ., Μάρκου Εὐγενικοῦ, Ἀρσενίου Κερκύρας
20	Κ		† ΙΒ' ΛΟΥΚΑ (10 λεπρῶν). Εὐθυμίου μεγ., Εὐσεβίου, Ζαχαρίου Ἀρτης
21	Δ		Μαξίμου ὁμ., Εὐγενίου, Μαξίμου Γραικοῦ, Πατρόκλου, Ἀγνῆς
22	Τ		Τιμοθέου ἀποστ., Ἀναστασίου Πέρσου, Ἰωσήφ Κρητός, Λέοντος
23	Τ		Κλήμεντος Ἀγκ., Ἀγαθαγγέλου, Διονυσίου ἐν Ὀλύμπῳ, Ἀχολίου
24	Π		Ζένης, Ζωσιμᾶ, Βαβύλα, Φίλωνος, Νεοφύτου ἐγκλείστου
25	Π		† Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Αὐξεντίου, Μαργαρίτας
26	Σ		Ζενοφῶντος καὶ συνοδείας αὐτοῦ, Κλήμεντος Ἀθην., Ἀνανίου
27	Κ	ο	† ΙΕ' ΛΟΥΚΑ (Ζακχ.). Ἀνακ. λειψ. Ἱ. Χρυσοστόμου, Μαρκανῆς, Δημητρίου
28	Δ		Ἐφραίμ τοῦ Σύρου, Παλλαδίου, Ἰακώβου, Χάριτος
29	Τ		† Δημητρίου Χιοπολίτου, Ἀνακομιδῆ λειψ. Ἱγνατίου Θεοφόρου,
30	Τ		† Τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, Ἱππολ. Ρώμ. & τῶν σὺν αὐτῶ. εὐρεσις εἰκ. Παν. Τήνου
31	Π		Κύρου & Ἰωάννου Ἀναργ., Ἡλίας, Ἀρσενίου, Ἀθανασίας, Θεοδότῃς

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2013

Ἀναγνώσματα Κυριακῶν & μεγάλων ἑορτῶν

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΕΟΡΤΗΣ	
			ΗΧΟΣ	ΕΘΘΙΟΝ
1	Κολ. β' 8-12	Λκ. β' 20-21, 40-52	Περίτομή Ἰ. Χριστοῦ	
6	Τίτ. β' 11-14, γ' 4-7	Μτθ. γ' 13-17	Τὰ Ἅγια Θεοφάνια	
7	Πρξ. ιθ' 1-8	Ἰωάν. α' 29-34	Σύν. Ἰωάννου Προδρόμου	
13	Ἐφεσ. δ' 7-13	Μτθ. δ' 12-17	Βαρύς Ἰ'	
17	Ἐβρ. ιγ' 17-21	Λκ. στ' 17-23	Ἀντωνίου τοῦ Μεγάλου	
18	Ἐβρ. ιγ' 7-16	Μτθ. ε' 14-19	Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου	
20	Β' Κορ. δ' 6-15	Λκ. ιζ' 12-19	πλ. δ' ΙΑ'	
25	Ἐβρ. ζ' 26 – η' 2	Ἰωάν. ι' 9-16	Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου	
27	Ἐβρ. ζ' 26 – η' 2	Λκ. ιθ' 1-10	α' Α'	
30	Ἐβρ. ιγ' 7-16	Μτθ. ε' 14-19	Τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν	

Ἅγιο Γάλας: ἄποψη νοτιοανατολικῆς πλευρᾶς.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2013

1	Π		Τρύφωνος, Περπέτουας, Ἀναστασίου, Βασιλείου, Γεωργίου.
2	Σ		† Ἡ ΥΠΑΠΑΝΤΗ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ, Ἰορδάνη, Γαβριήλ
3	Κ	»	† ΙΕ' ΜΑΤΘ. (Νομ.) Συμεών, Ἄννης προφ., Σταματίου, Ἰωάννου Νικολάου νεομ. ἐν Χίῳ
4	Δ		Ἰσιδώρου Πηλουσιώτου, Νικολάου ὁμολογητοῦ, Ἰωάννου
5	Τ		Ἀγάθης Κατάνης, Θεοδοσίου Σκοπέλου, Ἀντωνίου Ἀθηναίου
6	Τ		Βουκόλου Σμ., Φωτίου Μεγ., Φαύστας, Δωροθέας, Βαρσανουφίου
7	Π		Παρθενίου Λαμψάκ., Λουκᾶ νέου, Γεωργίου
8	Π		Ζαχαρίου προφ., Θεοδώρου Στρατ., Μακαρίου, Μάρθας, Μαρίας
9	Σ		Νικηφόρου, Παγκρατίου ἐπ., Μαρκελλίου Σικελίας
10	Κ	•	† ΙΣΤ' ΜΑΤΘ. (Ταλάν.) Χαραλάμπους, Ζήνωνος, Ἀναστασίου
11	Δ		Βλασίου ἱερομ., Θεοδώρας Αὐγούστης, Γεωργίου Σέρβου
12	Τ		Μελετίου Ἀντιοχ., Ἀντωνίου, Χρηστοῦ κηπουροῦ, Μαρίας, Πλωτίνου
13	Τ		Ἀκύλα & Πρίσκιλλας ἀποστόλων, Εὐλογίου, Συμεῶν Χιλανδαρίου
14	Π		Αὐξεντίου, Ἀβραάμ, Μάρωνος, Νικολάου Κορίν., Δαμιανοῦ
15	Π		† Ἀνθίμου ἐν Χίῳ, Ὀνησίμου ἀπ., Εὐσεβίου ὁσ., Ἰωάννου Θεοσ/νίκης
16	Σ		Παμφίλου μάρτυρος, Φλαβιανοῦ Κων/πόλεως, Μαρίας
17	Κ	«	† ΙΖ' ΜΑΤΘ. (Χαναν.) Θεοδώρου, Πουλχερίας, Μιχαήλ, Μαριάμνης, Ἀγαθαγγέλου
18	Δ		Λέοντος Ρώμης, Ἀγαπητοῦ ἐπ. Σιναίου
19	Τ		† Φιλοθέης Ἀθην., Φιλήμονος ἀπ., Κόνωνος, Νικήτα, Ἀρχιππου
20	Τ		Λέοντος, Ἀγάθωνος, Βησσαρίωνος, Πλωτίνου
21	Π		Τιμοθέου, Εὐσταθίου, Ἰωάννου, Ζαχαρίου Ἱεροσ.
22	Π		Τῶν ἐν Εὐγενίοις Μαρτύρων, Θαλασσίου
23	Σ		† Πολυκάρπου Σμύρνης, Προτερίου, Γοργονίας, Ἰωάννου, Λαζάρου
24	Κ		† ΤΕΛΩΝΟΥ & ΦΑΡΙΣΑΙΟΥ (Ἀρχὴ Τριωδ.). Α' & Β' εὐρ. κεφ. Προδρόμου
25	Δ	ο	Ταρασίου, Ρηγίνου ἐπ. Σκοπέλου, Ἀλεξάνδρου Θράκης
26	Τ		Πορφυρίου, Φωτεινῆς ἱσαπ., Θεοκλήτου, Ἰωάννου Κάλφα
27	Τ		Προκοπίου, Στεφάνου γήροκ., Ἀσκληπιοῦ, Ἡλίας, Λεάνδρου, Σίμωνος
28	Π		Βασιλείου, Νέστορος, Βάρσου, Κυράννας, Κασσιανοῦ ὁσίου

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2013

Ἀναγνώσματα Κυριακῶν & μεγάλων ἑορτῶν

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΕΟΡΤΗΣ	
			ΗΧΟΣ	ΕΩΘΙΝΟΝ
2	Ἑβρ. ζ' 7-17	Λκ. β' 22-40	Ὑπαπαντὴ τοῦ Κυρίου	
3	Β' Κορ. δ' 6-15	Μτθ. κβ' 35-46	β'	Β'
10	Β' Τιμ. β' 1-10	Μτθ. κε' 14-30	γ'	Γ'
17	Β' Κορ. στ' 16 - ζ' 1	Μτθ. ιε' 21-28	δ'	Δ'
19	Α' Πέτρου γ' 10-22	Μρκ. ιβ' 18-27	Ἀγίας Φιλοθέης	
24	Β' Κορ. δ' 6-15	Λκ. ιη' 10-14	πλ. α'	Ε'

Ἅγιο Γάλας: ἄποψη νοτιοδυτικῆς πλευρᾶς.

ΜΑΡΤΙΟΣ 2013

1	Π	Εὐδοκίας, Μαρκέλλου, Ἀντωνίνης, Χαρίσης, Ἀγαπίου
2	Σ	Ἦσυχίου, Εὐθαλίας, Θεοδοτοῦ Κύπρου, Ἰωακείμ Ἰθάκης
3	Κ	† ΤΟΥ ΑΣΩΤΟΥ. Εὐτροπίου, Κλεονίκου, Θεοδωρήτου, Νικολάου Πλανᾶ
4	Δ	» Γερασίου, Παύλου, Ἰουλιανῆς, Γρηγορίου Ἀσσοῦ
5	Τ	Εὐλαμπίου, Κόνωνος, Μάρκου, Παρθενίου, Γεωργίου Ραψάνης, Βιργιλίου
6	Τ	Ἀρκαδίου, τῶν ἐν Ἀμορίῳ 42 μαρτ., Ἦσυχίου, Εὐρ. Τιμ. Σταυροῦ
7	Π	Λαυρεντίου Μεγάρων, Παύλου, Ἐφραίμ, Ἐλπίδιου
8	Π	Θεοφυλάκτου Νικομηδείας, Ἑρμοῦ ἀποστ., Παύλου ὁμολ.
9	Σ	† Ψυχασάββατον. Τῶν ἐν Σεβαστείᾳ 40 μαρτ., Καισαρίου, Χρίστου, Πανάγου
10	Κ	† ΤΩΝ ΑΠΟΚΡΕΩ. Κοδράτου, Ἀναστασίας, Μιχαὴλ Μαυρουδῆ, Κυπριανοῦ
11	Δ	• Σωφρονίου, Θεοδώρας βασιλ., Γεωργίου, Θαλῆ
12	Τ	Γρηγορίου Διαλόγου, Συμεῶν νέου Θεολόγου, Θεοφάνους Σαμοθράκης
13	Τ	Νικηφόρου Κων/πόλεως, Πουπλίου ἱερομ. Ἀθηνῶν
14	Π	Βενεδίκτου ὁσίου, Εὐσχημοῦ ἐπ., Ἀλεξάνδρου Κίτρους, Διονυσίου Θεσ.
15	Π	† Μανουὴλ νεομ. ἐν Χίῳ, Ἀγαπίου, Μανουὴλ, Ἀριστοβούλου, Νικάνδρου, Τιμολ.
16	Σ	Χριστοδούλου ἐν Πάτμῳ, Σαβίνου, Μαλαχίου, Ἰουλιανοῦ
17	Κ	† ΤΥΡΟΦΑΓΟΥ. Ἀλεξίου ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ, Θεοστηρίκτου, Πατρικίου
18	Δ	† ΚΑΘΑΡΑ ΔΕΥΤΕΡΑ (Ἀρχὴ νηστείας). Κυρίλλου Ἱεροσολ., Τροφίμου
19	Τ	« Χρυσάνθου & Δαρείας, Κλαυδίου, Δημητρίου, Παγχαρίου, Ἰάσονος
20	Τ	Τῶν ἐν τῇ Μονῇ Ἀγ. Σάββα ἀναιρεθέντων, Μύρωνος Κρήτης
21	Π	Ἰακώβου, Φιλήμονος, Θωμᾶ, Μιχαὴλ Εὐρυτᾶνος, Σεραπίωνος
22	Π	† Α΄ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ. Βασιλείου, Καλλινίκης, Δροσίδος, Εὐθυμίου
23	Σ	† Ἀγ. Θεοδώρου. Μνήμη τοῦ διὰ κολλύβων θαύματος, Νίκωνος καὶ σὺν αὐτῷ 199 μαρτ., Λουκά Μυτιλήνης
24	Κ	† Α΄ ΝΗΣΤΕΙΩΝ (Ὁρθοδοξίας). Παρθεν. Γ' Κων/λεως, Ἀρτέμον., Ζαχαρίου
25	Δ	† ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ. ΕΘΝΙΚΗ ΕΟΡΤΗ
26	Τ	Σύναξις Ἀρχαγ. Γαβριήλ, 26 μαρτ. ἐν Γοτθία, Βασιλείου, Γεωργίου
27	Τ	ο Ματρώνης, Λυδίας, Φιλητοῦ μαρτ., Παύλου ἐπίσκ. Κορίνθου
28	Π	Ἰλαρίωνος ὁσίου, Ἡρωδίωνος ἐκ τῶν 70
29	Π	† Β΄ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ. Μάρκου, Κυρίλλου, Διαδόχου Φωτικῆς, Ἰωάννου
30	Σ	Ἰωάννου τῆς Κλίμακος, Ζαχαρίου Κορίνθου, Ἰωήλ
31	Κ	† Β΄ ΝΗΣΤΕΙΩΝ. Γρηγορίου Παλαμᾶ, Ὑπατίου, Ἀκακίου

ΜΑΡΤΙΟΣ 2013

Ἀναγνώσματα Κυριακῶν & μεγάλων ἑορτῶν

ΗΜΕ ΡΟΜΗ ΝΙΑ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΕΟΡΤΗΣ	
			ΗΧΟΣ	ΕΩΘΙΝΟΝ
3	Α' Κορ. στ' 12-20	Λκ. ιε' 11-32	πλ. β'	ΣΤ'
9	Α' Θεσ. δ' 13-17	Λκ. κα' 8-9, 25-27, 33-36	Ψυχοσάββατο	
10	Α' Κορ. η' 8-13, θ' 1-2	Μτθ. κε' 31-46	βαρύς	Ζ'
17	Ρωμ. ιγ' 11 - ιδ' 4	Μτθ. στ' 14-21	πλ. δ'	Η'
23	Β' Τιμ. β' 1-10	Μρκ. β' 23 - γ' 5	Ἁγ. Θεοδώρου	
24	Ἑβρ. ια' 24-26, 32-40	Ἰωάν. α' 44-52	α'	Θ'
25	Ἑβρ. β' 11-18	Λκ. α' 24-38	Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου	
31	Ἑβρ. α' 10-14, β' 1-3	Μρκ. β' 1-12	β'	Ι'

Τὸ τέμπλο τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς (μερικὴ ἄποψη).

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2013

1	Δ	Μαρίας Αιγυπτίας, Γερωντίου, Βασιλείδου
2	Τ	Θεοδώρας, Τίτου ὁσίου, Ἀπφιανού, Αἰδεσίου, Γρηγορίου, Ἀλεξάνδρας
3	Τ	» Ἰωσήφ ὕμνογράφου, Νικήτα ὁμολογητοῦ
4	Π	Γεωργίου, Πλάτωνος, Ζωσιμᾶ, Νικήτα ἐν Σέρραις, Θεωνᾶ Θεσ/νίκης
5	Π	† Γ' ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ. Νικηφόρου, Θεοδώρας Θεσ/νίκης, Ἀργυρῆς
6	Σ	Εὐτυχίου, Γρηγορίου, τῶν ἐν Περσίδι 120 μαρτύρων
7	Κ	† Γ' ΝΗΣΤΕΙΩΝ (ΣΤΑΥΡΟΠΡ.). Γεωργίου, Σάββα, Καλλισιπίου, Ἀκυλῖνας
8	Δ	Ἡρωδίωνος, Ἀγάβου, Ρούφου, Ἰωάννου ἐν Κῶ
9	Τ	Εὐψυχίου μάρτ., Βαδίου, Ὑπομονῆς
10	Τ	• Γρηγορίου Ε', Τερεντίου, Δήμου, Δημοσθένους, Μιλτιάδου
11	Π	Ἀντίπα ἐπ. Περγάμου, Τρυφαίνης, Φιλίππου
12	Π	† Δ' ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ. Βασιλείου, Ἀνθούσης, Ἀκακίου, Σεργίου, Ἀρτέμονος
13	Σ	Μαρτίνου Ρώμης, Ζωίλου, Ἐλευθερίου, Θεοδοσίου
14	Κ	† Δ' ΝΗΣΤΕΙΩΝ. Ἰωάννου Κλίμακος, Ἀριστάρχου, Δημητρίου, Βακχύλου
15	Δ	Κρήσκεντος, Λεωνίδου Ἀθηνῶν, Ἀναστασίας, Βασιλίσσης, Λουκιανού
16	Τ	Ἀγάπης, Εἰρήνης, Χιονίας, Λεωνίδου, Χριστοφόρου, Νίκης, Μιχαήλ
17	Τ	† Μέγας Κανὼν. Μακαρίου Κορίνθου, Συμεῶν & 1150 μαρτ. Ἀγαπητοῦ Ρώμης
18	Π	« Μεγάλου Κανόνος, Σάββα, Ἰωάννου, Ἀθανασίας Αἰγ., Κυρίλλου
19	Π	† ΑΚΑΘΙΣΤΟΣ ΥΜΝΟΣ. Παφνουτίου, Φιλίππου, Γεωργίου
20	Σ	Θεοδώρου, Τριχινᾶ, Ζαχαρίου ἀπ. Ἀθανασίου Μετ., Παν. Θεοσκέπ.
21	Κ	† Ε' ΝΗΣΤΕΙΩΝ. Μαρίας Αιγυπτίας, Ἀλεξάνδρας, Ἀναστασίου, Ἰανουαρίου
22	Δ	Ναθαναήλ ἀπ., Νεάρχου, Θεοδώρου Συκ.
23	Τ	† Γεωργίου Τροπαιοφόρου, Γεωργίου Πτολεμ., Θερينوῦ
24	Τ	Ἐλισάβετ, Σάββα στρατ., Δούκα Μυτλ., Νικολάου νεομ., Ζενοφώντος
25	Π	ο † Μάρκου Εὐαγγελιστοῦ, Φεβρωνίας
26	Π	Βασιλέως ἐπ. Ἀμασείας, Γλαφύρας, Ἰούστας
27	Σ	† Τοῦ Λαζάρου. Συμεῶν Ἱεροσολύμων, Ἰωάννου, Εὐλογίου ξενοδόχου
28	Κ	† ΤΩΝ ΒΑΙΩΝ. Τῶν ἐν Κυζίκῳ 9 μαρτύρων, Θεόγνιδος, Μέμνονος
29	Δ	† Μεγάλη Δευτέρα. Ἰωσήφ τοῦ Παγκάλου, Ἰάσωνος & Σωσιπάτρου ἀπ.
30	Τ	† Μεγάλη Τρίτη. Τῶν 10 Παρθένων, Ἰακώβου ἀπ. υἱοῦ Ζεβεδ.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2013

Ἀναγνώσματα Κυριακῶν & μεγάλων ἑορτῶν

ΗΜΕ ΡΟΜΗ ΝΙΑ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΕΟΡΤΗΣ	
			ΗΧΟΣ	ΕΩΘΙΝΟΝ
7	Ἐβρ. δ' 14-16, ε' 1-6	Μρκ. η' 34-38, θ' 1	γ'	ΙΑ'
14	Ἐβρ. στ' 13-20	Μρκ. θ' 17-31	δ'	Α'
21	Ἐβρ. θ' 11-14	Μρκ. ι' 32-45	πλ. ἀ'	Β'
25	Α' Πέτρου ε' 6-14	Μρκ. στ' 7-13	Μάρκου Εὐαγγελιστοῦ	
27	Ἐβρ. ιβ' 28 - ιγ' 8	Ἰωάν. ια' 1-45	Τοῦ Λαζάρου	
28	Φίλιπ. δ' 4-9	Ἰωάν. ιβ' 1-18	Τῶν Βαϊῶν	

Ὁρχιδέα στὸν Ἅγιο Ἀλέξη τοῦ Ἁγίου Γάλακτος.
Κρίνος τῆς Παναγίας, χαρακτηριστικὸ φυτὸ τῆς περιοχῆς.

ΜΑΪΟΣ 2013

1	Τ		† Μεγ. Τετάρτη. Τῆς ἀλειψάσης τὸν Κύριον μύρω, Νικηφ. ὁσ. Χίου
2	Π	»	† Μεγ. Πέμπτη. Ὁ Μυστικός Δεῖπνος, Ἀνακ. Λειψ. Μ. Ἀθανασίου
3	Π		† Μεγ. Παρασκευή. Τὰ Ἅγια Πάθη τοῦ Κυρίου, Τιμοθ. & Μαύρας, Πέτρου Ἀργους
4	Σ		† Μείγα Σάββατο. Ἡ εἰς Ἄδου Κάθοδος τοῦ Κυρίου, Πελαγίας μ. Ἰλαρίου ὁσ.
5	Κ		† ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ. Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου
6	Δ		† Δευτέρα Διακαιν., Γεωργίου Τροπαιοφ., Ἰώβ δικαίου, Σεραφεῖμ ὁσίου
7	Τ		† Τρίτη Διακαιν., Ραφαήλ, Νικολάου, Εἰρήνης, Μεγ. Ἀθανασίου, Φαν. Σταυροῦ
8	Τ		† Τετάρτη Διακαιν., Ἰωάννου Θεολόγου, Ἀρσενίου μεγαλομ.
9	Π		† Πέμπτη Διακαιν., Μάρκου Εὐαγγελιστοῦ, Ἡσαΐου προφ., Χριστοφ. μ.,
10	Π	•	† Παρασκευή Διακαιν., Ζωοδόχου Πηγῆς, Σίμωνος ἀπ., Λαυρ. Σαλαμ.
11	Σ		† Σάββατο Διακαιν., Μεθοδίου & Κυρίλλου φωτ. Σλαύων, Μακαρίου Κορ.
12	Κ		† ΤΟΥ ΘΩΜΑ. 5 νεομ. Σαμοθράκης, Πατέρων Ἱ. Μ. Νταοῦ, Φιλίππου, Ἐπιφανίου ἐπ. Κύπρου, Θεοδώρου Κυθ., Ἰωάννου νεομ., Γερμανοῦ
13	Δ		Γλυκερίας, Σεργίου ὁμολ., Παισικάκου ἐπ. Συνάδων, Γαβριήλ Ἰβηρος
14	Τ		† Ἰσιδώρου ἐν Χίω, Θεράπ. Κύπρου ἱερομ., Λεοντίου, Ἰωάννου χρυσοχ.
15	Τ		Παχωμίου, Ἀχιλλίου ἐπ. Λαρίσης, Ἀνδρέου, Ναοῦμ
16	Π		Θεοδώρου, Νικολάου, Γεωργίου Μυτιλήνης
17	Π		Ἀνδρονίκου, Ἰουνίας, Ἀθανασίου Χριστ., Νικολάου, Θεοφάν., Νεκταρίου
18	Σ	«	Πέτρου, Διονυσίου, Ἀνδρέου, Ἰουλίας, Ἡρακλείου, Παύλου, Χριστίνας
19	Κ		† ΤΩΝ ΜΥΡΟΦΟΡΩΝ. Πατρικίου Προῦσ. & τῶν σὺν αὐτῷ, Δημητρίου Τριφ.
20	Δ		† Νικήτα, Ἰωσήφ, Ἰωάννου ὁσ. ἐν Χίω, Ἀν. λειψ. Ἀγ. Νικ., Λυδίας, Θαλλελαίου
21	Τ		† Κωνσταντίνου & Ἑλένης ἰσαποστ., Παχωμίου, Χριστοφόρου
22	Τ		Δημητρίου, Παύλου Καλαβρύτων, Βασιλίσκου, Βλαδιμήρου
23	Π		Μιχαήλ Συνάδων, Συνεσίου Κύπρου, Μαρίας Κλωπᾶ, Ἰωακείμ Ἰθακ.
24	Π		Συμεῶν Στυλίου, Ἰλαρίωνος, Μελετίου, 11208 μαρτύρων
25	Σ	○	† Γ' εὐρεσις Τιμίας Κεφαλῆς Προδρόμου
26	Κ		† ΠΑΡΑΛΥΤΟΥ. Κάρπου, Ἀλφαίου, Ἀλεξ. Θεσ., Ἀβερκίου, Ἑλένης
27	Δ		Ἰωάννου τοῦ Ρώσου, Ἑλλαδίου, Θεράποντος, Ἄλυπτιου
28	Τ		Εὐτυχίου, Ἐλίκωνιδος, Ἀνδρέου, Δημητρίου, Ἀλεξάνδρου, Ζαχαρίου, Ἀρσενίου
29	Τ		† ΜΕΣΟΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ. Ἀνδρέου Ἀργέντη νεομ. Χισπολίτου, Θεοδοσίας, Ὑπομονῆς
30	Π		Ἰσαακίου ἡγ. Μονῆς Δαλμάτων
31	Π	»	Ἑρμείου, τῶν ἐν Ἀσκάλωνι μαρτ., Εὐσεβίου

ΜΑΪΟΣ 2013

Ἀναγνώσματα Κυριακῶν & μεγάλων ἑορτῶν

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΕΟΡΤΗΣ	
			ΗΧΟΣ	ΕΩΘΙΝΟΝ
5	Πρξ. α' 1-8	Ἰωάν. α' 1-17	Ἅγιον Πάσχα Δευτέρα Διακαιν. Τρίτη Διακαιν. Μάρκου Εὐαγγελιστοῦ Ζωοδόχου Πηγῆς - Α' Ἁγίου Ἰσιδώρου β' Δ' Ἁγ. Κων/νου καὶ Ἑλένης Γ' εὐρ. Κεφ. Προδρόμου γ' Ε' Μεσοπεντηκοστῆς	
6	Πρξ. ιβ' 1-11	Ἰωάν. α' 18-28		
7	Ἐβρ. ιζ' 7-16	Λκ. κδ' 12-35		
9	Α' Πέτρου ε' 6-14	Μαρκ. στ' 7-13		
10	Πρξ. γ' 1-8	Ἰωάν. β' 12-22		
12	Πρξ. ε' 12-20	Ἰωάν. κ' 19-31		
14	Β' Τιμ. β' 1-10	Ἰωάν. ιε' 17, ισ' 2		
19	Πρξ. στ' 1-7	Μρκ. ιε' 43 - ισ' 8		
21	Πρξ. κστ' 1, 12-20	Ἰωάν. ι' 1-9		
25	Β' Κορ. δ' 6-15	Μτθ. ια' 2-15		
26	Πρξ. θ' 32-42	Ἰωάν. ε' 1-15		
29	Πρξ. ιδ' 6-18	Ἰωάν. ζ' 14-30		

Ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Θαλελαίου.

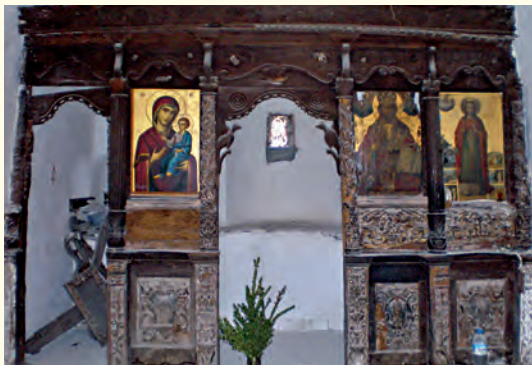
ΙΟΥΝΙΟΣ 2013

1	Σ		Ἰουστίνου φιλοσόφ. & μάρτ., Πύρρου, Χαριτώ
2	Κ		† ΣΑΜΑΡΕΪΤΙΔΟΣ. Νικηφόρου, Κων/νου Μηθ., Βησσαρίωνος Τρίκ.
3	Δ		Λουκιλλιανού, Παύλης, Ἰωσήφ Θεσ/κης
4	Τ		Μητροφάνους, Μάρθας & Μαρίας ἀδελφῶν Λαζάρου, Σοφίας
5	Τ		† Μάρκου νεομ. ἐν Χίῳ, Δωροθέου, Ἀπόλ., Γοργίου, Νικάνδρου
6	Π		Ἰαρίωνος μονῆς Δαλμάτων, Ἀττάλου
7	Π		Θεοδότου, Σεβαστιανῆς, Παναγῇ Μπασιά, Πλουτάρχου, Ζηναΐδος
8	Σ	●	Καλλιόπης, ἀνακ. λειψ. Θεοδώρου Στρατ., Ναυκρατίου, Θεοφάνη
9	Κ		† ΤΥΦΛΟΥ. 3 Χίων Παρθενομ. Κυρίλλου Ἀλεξ., Θέκλας μάρτ.,
10	Δ		Ἀλεξάνδρου, Ἀντωνίνης, Θεοφάνους, Πανσέμνης
11	Τ		Βαρθολομ., Βαρνάβα, Λουκά Συμφερ., Παναγίας «Ἄξιόν Ἔστιν»
12	Τ		† ἈΠΟΔΟΣΙΣ ΠΑΣΧΑ. Ὀνουφρ., Πέτρου ἐν Ἀθῶ, Ἰωάννου, Συνεσίου
13	Π		† ἈΝΑΛΗΨΕΩΣ. Ἀκυλίνης, Διοδώρου, Ἄννας, Ἰωάννου,
14	Π		Ἐλισαίου προφ., Μεθοδίου Κων., Κυρίλλου Κρ., Νήφωνος
15	Σ		Ἰερωνύμου, Αὐγουστίνου, Ἀμῶς προφ., Ἀχαϊκοῦ, Στεφανᾶ ἀποστ.
16	Κ	◄	† ΠΑΤΕΡ. Α' ΟΙΚ. ΣΥΝ. Τύχωνος Ἀμαθοῦντος, Μάρκου, 45 μάρτ.
17	Δ		Ἰσαύρου, Μανουήλ, Σαβέλ, Ἰσμαήλ, Ὑπατίου, Φιλονίδη, Ἰννοκεντ.
18	Τ		Λεοντίου Αἰγίνης, Ὑπατίου, Αἰθερίου, Θεοδούλου
19	Τ		Ἰούδα ἀπ., Παΐσιου, Ζωσίμου μάρτ., Ζήνωνος
20	Π		Μεθοδίου Πατάρων, Νικολάου Καβάσιλα, Καλλίστου
21	Π		† Νικήτα νεομ. ἐν Χίῳ, Ἰουλιανού μάρτ., Τερεντίου.
22	Σ		† Ψυχασάββατον. Ζήνωνος & Ζηνᾶ, Εὐσεβίου ἱερομ.
23	Κ	○	† ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ. Ἀγριπ., Ἀριστοκλ., Δημητρ., Βαρβάρου Πενταπολίτου.
24	Δ		† ἉΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ Γενέθ. Προδρ. Ἀθανασ. Παρίου ἐν Χίῳ
25	Τ		Φεβρωνίας, Ὀρεντίου καὶ 6 ἀδελφῶν, Διονυσίου, Προκοπίου
26	Τ		Δαβὶδ τοῦ ἐν Θεσσαλονίκη, Ἰωάννου ἐπ. Γοτθίας
27	Π		Σαμψῶν ξενοδόχου, Ἰωάννας μυροφόρου
28	Π		Κύρου, Ἰωάννου Ἀναργ. (ἀνακ. λειψ.), Σεργίου, Παύλου Κορ.
29	Σ		† Πέτρου & Παύλου τῶν Πρωτοκορυφαίων, Γαῖου
30	Κ	»	† ἈΓΙΩΝ ΠΑΝΤΩΝ. Συναξὶς 12 Ἀποστ., Μιχαήλ κηπ., Λέοντος Σάμης

ΙΟΥΝΙΟΣ 2013

Ἀναγνώσματα Κυριακῶν & μεγάλων ἑορτῶν

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΕΟΡΤΗΣ	
			ΗΧΟΣ	ΕΩΘΙΝΟΝ
2	Πρξ. ια' 19-30	Ἰωάν. δ' 5-42	δ'	Ζ'
9	Πρξ. ιστ' 16-34	Ἰωάν. θ' 1-38	πλ. α'	Η'
12	Πρξ. ιη' 22-28	Ἰωάν. ιβ' 36-47	Ἀποδόσεως Πάσχα	
13	Πρξ. α' 1-12	Λκ. κδ' 36-53	Τῆς Ἀναλήψεως	
16	Πρξ. κ' 16-18, 28-36	Ἰωάν. ιζ' 1-13	πλ. β'	Ι'
22	Α' Θεσ. δ' 13-17	Ἰωάν. κα' 14-25	Ψυχασάββατο	
23	Πρξ. β' 1-11	Ἰωάν. ζ' 37-52, η' 12	Πεντηκοστῆς	
24	Ἐφεσ. ε' 8-19	Λκ. α' 1-25, 57-68, 76, 80	Ἀγίου Πνεύματος	
29	Β' Κορ. ια' 21 – ιβ' 9	Μτθ. ιστ' 13-19	Πέτρου & Παύλου	
30	Ἐβρ. ια' 33 – ιβ' 2	Μτθ. θ' 36, ι' 1-8	πλ. δ'	Α'

Τὸ τέμπλο τῆς Ἀγίας Βαρβάρας.

ΙΟΥΛΙΟΣ 2013

1	Δ		† Κοσμά & Δαμιανού Ἀναργύρων, Κωνσταντίνου, 2000 μαρτ.
2	Τ		Κατάθεσις ἱσθήτος τῆς Θεοτόκου, Ἰουβενάλ., Παύλου, Λάμπρου
3	Τ		Ἰακίνθου, Ἀνατολίου, Θεοδότῃς, Γερασίμου Εὐρυτ., Ἰωακείμ
4	Π		Ἀνδρέου Μελωδοῦ, Λουκίας, Μιχαὴλ Χωνιάτη, Θεοδώρου
5	Π		Ἀθανασίου τοῦ ἐν Ἀθῶ, Λαμπαδοῦ ὁσίων, Κυπριανοῦ
6	Σ		Σισῶν, Ἀρχίππου, Φιλήμονος, Λουκίας, Ἀπολλωνίου, Ἐπιμάχου
7	Κ		† Β' ΜΑΤΘ. (Κλῆσ. μαθ.), Κυριακῆς μεγ., Θωμᾶ ἐν Μαλεῶ, Εὐαγγελίου
8	Δ	●	† Προκοπίου μεγαλομ., Θεοφίλου Ζιχνῶν, Ἀναστασίου
9	Τ		Παγκρατίου, Μητροφάνους, Μιχαὴλ Πακνανᾶ, Διονυσίου, Μεθοδ.
10	Τ		Τῶν 45 μαρτ. Ἀρμενίας, 10000 μαρτ., Εὐμενίου
11	Π		† Εὐφημίας μεγ., Ὀλγας ἱσαπ., Ἰωάννου, Νικοδήμου, Νεκταρίου
12	Π		Πρόκλου & Ἰλαρίου μαρτ., Βερονίκης αἵμορ., Μιχαὴλ, Σεραπίωνος
13	Σ		Σύναξις Ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ, Στεφάνου
14	Κ		† ΠΑΤ. Δ' ΟΙΚ. ΣΥΝ. Νικοδ. Ἀγιορ., Ἀκύλα, Ἰωσήφ, Ὄνησ., Πέτρου
15	Δ		† Εὐρεσ. Τιμ. Κάρας Ματρώνης Χιοπολίτ., Κηρύκου & Ἰουλίτης μαρτ.
16	Τ	◀	Ἀθηνογένους, Φαύστου, Θεοφράστου, Ἀντιόχου, Ἰουλίας
17	Τ		† Μαρίνης μεγαλομ., Σπεράτου
18	Π		Παύλου, Θεῆς, Οὐαλεντίνης, Αἰμιλιανοῦ
19	Π		Μακρίνας, Θεοδώρου, Διοκλῆ, Γρηγορ., Σεραφ. Σάρωφ (ἀνακ. λειψ.)
20	Σ		† Προφῆτου Ἡλιοῦ τοῦ Θεσβίτου
21	Κ		† Δ' ΜΑΤΘ. (Ἑκατ.). Συμεῶν τοῦ διὰ Χριστὸν σαλοῦ, Παρθεν. Ἀρτ.
22	Δ	○	† Μαρκέλλης Χιοπολίτιδος, Μαρίας Μαγδαληνῆς, Κορνηλίου
23	Τ		Ἰεζεκιήλ, Πελαγίας Τήν., Φωκά, Ἀννης, Ἀπολλιναρίου, Βαλερίας
24	Τ		† Θεοφίλου ἐν Χίῳ, Χριστίνης μεγ., Ἀθηναγόρου, Ἑρμογέν., Ἀθανασ.
25	Π		† Κοίμησις Ἀγ. Ἀννης, Ὀλυμπιάδος, Εὐπραξίας, Γρηγ. Καλλίδη
26	Π		† Παρασκευῆς ὁσιμ., Ἑρμολάου, Ὁραιοζήλης, Ἱερουσαλήμ
27	Σ		† Παντελεήμονος μεγ., Νικοδήμου, Ἀνθούσης, Μανουήλ, Συμεῶν
28	Κ		† Ε' ΜΑΤΘ. (Δαιμ. Γεργ.). Προχόρου, Τιμ., Εἰρ. Χρυσοβαλ., Παύλου
29	Δ	»	Καλλινίκου, Θεοδότῃς & τέκνων, Ἰωάννου
30	Τ		Σίλα, Σιλουανοῦ, Κρήσκεντος, Ἀνδρονίκου, Ἐπαινετοῦ, Ἰουλίτας
31	Τ		Εὐδοκίμου, Ἰωσήφ Ἀριμαθαίας, Δημοκρίτου

ΙΟΥΛΙΟΣ 2013

Ἀναγνώσματα Κυριακῶν & μεγάλων ἑορτῶν

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΕΟΡΤΗΣ	
			ΗΧΟΣ	ΕΩΘΙΝΟΝ
1	Α' Κορ. β' 27 - γ' 8	Μτθ. ι' 1, 5-8	Κοσμᾶ & Δαμιανοῦ	
7	Γαλ. γ' 23 - δ' 5	Μτθ. δ' 18-23	Α' Β'	
8	Α' Τιμ. δ' 9-15	Μτθ. θ' 36 - ι' 8	Προκοπίου μεγαλ.	
11	Β' Κορ. στ' 1-10	Λκ. ζ' 36-50	Εὐφημίας μεγαλ.	
14	Τίτ. γ' 8-15	Μτθ. ε' 14-19	β' Γ'	
17	Γαλ. γ' 23 - δ' 5	Μρκ. ε' 24-34	Μαρίνης μεγαλομ.	
20	Ἰακ. ε' 10-20	Λκ. δ' 22-30	Προφήτου Ἡλίου	
21	Ρωμ. στ' 18-23	Μτθ. η' 5-13	γ' Δ'	
22	Γαλ. γ' 23, δ' 5	Μάρκ. ε' 24-34	Ἁγίας Μαρκέλλης	
24	Ρωμ. ιε' 7-16	Μτθ. ιβ' 38-45	Χριστίνας μεγαλομ.	
25	Γαλ. δ' 22-27	Λκ. η' 16-21	Κοίμησις Ἁγ. Ἄννης	
26	Γαλ. γ' 23 - δ' 5	Μρκ. ε' 24-34	Παρασκευῆς ὁσιομ.	
27	Β' Τιμ. β' 1-10	Λκ. κα' 12-19	Παντελεήμονος μεγ.	
28	Ρωμ. ι' 1-10	Μτθ. η' 28 - θ' 1	δ' Ε'	

Ὁ ναὸς τῶν Ἁγίων Παρασκευῆς καὶ Βαρβάρας.

ΑΓΟΥΓΣΤΟΣ 2013

1	Π		† Ἡ Πρόδοος τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, 7 Μακκαβ., Σολομονῆς. (ἀρχὴ νηστείας)
2	Π		Ἄνακ. λειψ. πρωτομάρτυρος Στεφάνου, Θεοδώρου νεομ.
3	Σ		Σαλώμης μυροφ., Θεοδώρας Θεσ/νίκης, Δαλματίου, Θεοκλητοῦς
4	Κ		† ΣΤ' ΜΑΤΘ. (Παράλ.). Τῶν ἐν Ἐφέσῳ ἑπτὰ παιδων, Εὐδοκίας
5	Δ		Εὐσιγνίου, Νόννης, Εὐγενίου Αἰτωλοῦ, Χρήστοῦ Πρεβέζης
6	Τ	●	† Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ
7	Τ		Ἀστερίου, Νικάνορος, Ναρκίσσου, Θεοδοσίου, Ἀγάθωνος, Ἰωσήφ
8	Π		Αἰμιλιανοῦ Κυζίκ., Μύρωνος Κρήτ., Τριανταφύλλου, Ἀναστασίου
9	Π		Ματθία ἀπ., τῶν ἐν τῇ Χαλκῇ Πύλῃ 10 μαρτ.
10	Σ		Λαυρεντίου, Ζύστου, Ἱππολύτου, Ἡρώωνος φιλοσόφου
11	Κ		† Ζ' ΜΑΤΘ. (2 τυφλ.). Εὐπλου, ἀναμν. θαύμ. Ἀγ. Σπυρίδωνος, Νήφωνος
12	Δ		Φωτίου, Ἀνικήτου, Παμφίλου, Κάστωρος, 10 μ. Κρήτης
13	Τ		Μαξίμου ὁμολ., Εὐδοκίας καὶ Εἰρήνης βασιλισσῶν
14	Τ	◀	Μιχαίου προφ., Μαρκέλλου ἱερομ., Συμεῶν Τραπεζ.
15	Π		† Η ΚΟΙΜΗΣΙΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ, Ταρσιζίου
16	Π		Ἀγίου Μανδηλίου, Τιμοθέου, Ἀλκιβιάδου, Ἀποστόλου, Σταματίου,
17	Σ		Γερασίου, Διομήδους, Σαράντη, Δανιήλ, 6 μαρτ. Μεγάρων
18	Κ		† Η' ΜΑΤΘ. (Χορτ. 5000). Φλώρου, Λαύρου, Λέοντος, Ἑρμοῦ, Ἀρσενίου
19	Δ		Ἀνδρέου στρατηλ., Τιμοθέου, Εὐτυχανοῦ, Θεοφάνους
20	Τ		Σαμουήλ προφ., Λουκίου μάρτ. βουλευτοῦ, Θεοχάρη νεομ.
21	Τ	○	Θαδδαίου ἀποστ., Βάσσης & 3 τέκνων
22	Π		Ἀγαθονίκου, Ἀνθούσης, Ἀριάδνης βασιλ.
23	Π		† Ἀπόδοσις Κοιμήσεως Θεοτόκου, Εἰρηναίου, Νικολάου Σικελ.
24	Σ		† Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ, Διονυσίου Αἰγίνης, Εὐτυχοῦς ἱερομ.
25	Κ		† Θ' ΜΑΤΘ. (Περ. θαλ.). Βαρθολομαίου & Τίτου, Ἰωάννου Καρπάθου
26	Δ		Ἀδριανοῦ & Ναταλίας μαρτ., Ἰωάσαφ ὁσίου
27	Τ		Ποιμένος ὁσίου, Φανουρίου, Ἀνθούσης, Ἀκυλίνης, Λιβερίου
28	Τ	»	Μωϋσέως Αἰθ., Διομήδους, Λαυρεντίου, Ἐzekίου, Δάμωνος
29	Π		† Ἀποτομή κεφαλῆς Προδρόμου (νηστεία), Ἀρκαδίου, Θεοπίστης
30	Π		Ἀλεξάνδρου, Ἰωάννου, Παύλου, Φαντίνου
31	Σ		† Κατάθεσις Ἀγ. Ζώνης τῆς Θεοτόκου

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2013

Ἀναγνώσματα Κυριακῶν & μεγάλων ἑορτῶν

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΕΟΡΤΗΣ	
			ΗΧΟΣ	ΕΩΘΙΝΟΝ
4	Ρωμ. ιβ' 6-14	Ματθ. θ' 1-8	πλ. α'	ΣΤ'
6	Β' Πέτρ. α' 10-19	Μτθ. ιζ' 1-9	Μεταμορφώσεως	
11	Ρωμ. ιε' 1-7	Μτθ. θ' 27-35	πλ. β'	Ζ'
15	Φιλιπ. β' 5-11	Λκ. ι 38-42, ια' 27-28	Κοιμήσεως Θεοτόκου	
18	Α' Κορ. α' 10-17	Μτθ. ιδ' 14-22	βαρύς	Η'
23	Φιλιπ. β' 5-11	Λκ. ι' 38-42, ια' 27-28	Ἀποδ. Κοιμήσεως Θεοτόκου	
24	Ρωμ. ιδ' 6-9	Μτθ. ιε' 32-39	Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ	
25	Α' Κορ. γ' 9-17	Μτθ. ιδ' 22-34	πλ. δ'	Θ'
	Τίτ. α' 1-5, β' 15-γ' 2, 12-15			
29	Πρξ. ιγ' 25-32	Μρκ. στ' 14-30	Ἀποτομή Κεφ. Προδρόμου	
31	Ἑβρ. θ' 1-7	Λκ. ι' 38-42, ια' 27-28	Ἀγ. Ζώνης Θεοτόκου	

Τὸ οἶκημα ὑποδοχῆς ἐπισκεπτῶν.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2013

1	Κ	† Ι' ΜΑΤΘ. (Σελ. νέου). Ἀρχή Ἰνδίκτου, Οὐρανίας & 39 μ., Συμεών, Μελετίου
2	Δ	Μάμαντος, Ἰωάννου νηστευτοῦ, 6628 μ. Νικομηδείας
3	Τ	† Ἀνακ. λειψ. Νεκταρ. & Ἀνθίμου Χίου, Θεοκτίστ., Φοίβης, Πολυδ.
4	Τ	Μωϋσέως προφ., Βαβύλα, Ἑρμιόνης, Ἀνθίμου, Ἱερουσαλήμ
5	Π	● Ζαχαρίου προφ. πατρός τοῦ Προδρόμου
6	Π	Ἀνάμνησις θαύματος Ἀρχαγ. Μιχαήλ, Καλοδότης
7	Σ	Σώζοντος, Εὐψυχίου, Λουκά, Ἀθανασίου, Ὀνησιφόρ., Κασσιανῆς, Ἰωάννου
8	Κ	† ΠΡΟ ΤΗΣ ΥΨΩΣΕΩΣ. Γέννησις Θεοτόκου, Ἀθανασίου, Χρυσοστόμου Σμύρνης καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
9	Δ	† Ἰωακείμ & Ἄννης τῶν Θεοπατόρων, Θεοφάνους
10	Τ	Μηνοδώρας, Μητροδώρας, Νυμφοδώρας, Ἀπελλῇ
11	Τ	Θεοδώρας ἐν Βάστα, Εὐφροσύνου μαγείρου, Εὐανθίας
12	Π	◄ Αὐτονόμου μάρτ., Δανιήλ τοῦ Θασίου, Κουρνούτου
13	Π	Κορνηλίου ἐκατ., Ἱεροθέου Καλαμ., Ἀριστείδου, Μελετίου
14	Σ	† ΥΨΩΣΙΣ ΤΟΥ ΤΙΜ. ΣΤΑΥΡΟΥ (νηστεία), Πλακίλλας βασιλίσ.
15	Κ	† ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΥΨΩΣΙΝ. Νικήτα, Φιλοθέου, Συμεών Θεσ/κης. Βησσαρίωνος, Γερασίου Λεονταρίου, Πορφυρ., Ἰωάννου Σφακίων
16	Δ	† Εὐφημίας μεγαλομ., Μελιτινῆς, Λουντιμίλας
17	Τ	† Σοφίας, Πίστεως, Ἐλπίδος, Ἀγάπης
18	Τ	Εὐμενίου ἐπ. Γορτύνης Κρήτης, Ἀριάδνης
19	Π	○ Τροφίμου, Σαββατίου, Δορυμέδοντος, Σωσάννης
20	Π	† Εὐσταθίου μεγαλομ., Ὑπατίου, Ἰωάννου & Ἰλαρίωνος Κρητῶν
21	Σ	Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου, Κοδράτου ἀποστόλου
22	Κ	† Α' ΛΟΥΚ. (Θαυμ. ἀλιείας). Φωκᾶ, Ἰσαάκ, Μαρτίνου
23	Δ	† Σύλληψις Προδρόμου, Ζανθίπ., Πολυξένης, Ἰωάννου, Νικολάου
24	Τ	Θέκλης ἰσαπ., Παναγίας Μυρτιδιωτίσσης, Σίλουανου Ἀθωνίτου
25	Τ	Εὐφροσύνης ὁσίας, Παφνουτίου & 546 μάρτ.
26	Π	† Μετάστασις Ἰωάννου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ, Γεδεῶν δικαίου
27	Π	» Καλλιστράτου, Ἀριστάρχου ἀπ., Ἀκυλίνης, Ἐπιχάρεως
28	Σ	Βαρούχ προφήτου, Χαρίτωνος ὁμολ., Ἀλκίσωνος Πρεβέζης
29	Κ	† Β' ΛΟΥΚ. (Χρυσ. Καν.). Κυριακοῦ, Πετρωνίας, Ἰωσήφ, Μαλαχίου
30	Δ	Γρηγορίου ἱερομ. φωτιστοῦ Ἀρμενίας

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2013

Ἀναγνώσματα Κυριακῶν & μεγάλων ἑορτῶν

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΕΟΡΤΗΣ	
			ΗΧΟΣ	ΕΘΘΙΝΟΝ
1	Α' Τιμ. β' 1-7	Λκ. δ' 16-22	α'	Ι'
8	Γαλ. στ' 11-18	Ἰωάν. γ' 13-17	β'	ΙΑ'
9	Γαλ. δ' 22-27	Λκ. η' 16-21	Τῶν Θεοπατέρων	
14	Α' Κορ. α' 18-24	Ἰωάν. ιθ' 6-11, 13-20, 25-28, 30	Ὑψωσις Τιμ. Σταυροῦ	
15	Γαλ. β' 16-20	Μρκ. η' 34 - θ' 1	γ'	Α'
16	Β' Κορ. στ' 1-10	Λκ. ζ' 36-50	Εὐφημίας μεγαλομ.	
17	Β' Κορ. η' 16 - θ' 5	Λκ. γ' 23 - δ' 1	Ἁγ. Σοφίας & τέκνων	
20	Ἐφεσ. στ' 10-17	Λκ. κα' 12-19	Εὐσταθίου μεγαλομ.	
22	Α' Κορ. ιστ' 13-24	Λκ. ε' 1-11	δ'	Β'
23	Γαλ. δ' 22-27	Λκ. α' 5-25	Σύλληψις Προδρόμου	
26	Α' Ἰωάν. δ' 12-19	Ἰωάν. ι' 25-27, κα' 24-25	Μετάστ. Ἰωάννου Εὐαγ.	
29	Β' Κορ. α' 21 - β' 4	Λκ. στ' 31-36	πλ. α'	Γ'

Ἡ Ὁραία Πύλη στὸ Σπήλαιο.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2013

1	Τ	Ἄνανιου ἀπ., Ρωμανοῦ Μελωδοῦ, Ἰωάννου Κουκουζέλη
2	Τ	Κυπριανοῦ, Ἰουστίνης, Γεωργίου νεομ., Θεοδώρου Γαβρᾶ
3	Π	† Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου , Θεαγένους, Δαμάρεως, Ἐλευθερίου
4	Π	Ἱεροθέου ἐπ. Ἀθηνῶν, Δομνίνης μάρτ., Αὐδάκτου, Καλλισθένης
5	Σ	● Χαριτίνης, Εὐδοκίμου, Ἰωάννου Μαυρ., Μεθοδίας Κιμ., Ἑρμογένους
6	Κ	† Γ' ΛΟΥΚ. (Ναῖν). Θωμᾶ ἀποστ. , Ἐρωτηίδος, Μακαρίου νεομ.
7	Δ	Σεργίου, Βάκχου, Πολυχρονίου, Ἰουλιανοῦ, Καισαρίου
8	Τ	Πελαγίας ὁσ., Πελαγίας παρθ., Σώζοντος, Ἰγνατίου, Ταΐσας
9	Τ	† Ἰακώβου ἀπ. τοῦ Ἀλφαίου , Ἀβραάμ, Λώτ, Ἄνδρον., Ἀθανασίας
10	Π	Εὐλαμπίου, Εὐλαμπίας & 200 μαρτ., Θεοφίλου
11	Π	Φιλίππου, Θεοφάνους γραπτ., Φιλονίλ & Ζηναίδος Ἀναργ., Φιλοθ.
12	Σ	α Πρόβου, Ταράχου, Ἄνδρονίκου, Συμεῶν νέου Θεολόγου, Ἐπικτήτου
13	Κ	† ΣΠΟΡΕΩΣ. Πατ. Ζ' Οἰκ. Συν., Χρυσῆς Πέλ, Ἀγαθοδώρου, Ἀγαθονίκης.
14	Δ	† Τὸ ἐν Χίῳ θαῦμα Ὁσ. Παρασκευῆς, Ναζαρίου, Γερβασ., Κοσμᾶ Μελωδοῦ.
15	Τ	Λουκιανοῦ ἱερομ., Σαββίνου, Βάρσου, Εὐθυμίου
16	Τ	Λογγίνου ἑκατοντ., Λεοντίου & τῶν σὺν αὐτῷ
17	Π	Ὡσὴ προφ., Ἀνδρέου ἐν Κρίσει
18	Π	† Λουκᾶ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ , Μαρίνου, Συμεῶν
19	Σ	ο Ἰωήλ προφ., Οὐάρου μάρτ., Κλεοπάτρας ὁσ.
20	Κ	† ΣΤ' ΛΟΥΚ. (Δαιμ. Γαδ.). † Ματρώνης Χιοπολ. , Γερασίου, Ἀρτεμίου,
21	Δ	Χριστοδούλου, Σωκράτους, Ἰλαρίωνος, Κοδράτου, Ἰωάν. Μονεμβ.
22	Τ	Ἀβερκίου ἱσαπ., Ἀλεξάνδρου, Ἡρακλείου, Γρηγορίου
23	Τ	† Ἰακώβου Ἀδελφοθέου , Ἰγνατίου Κων/πόλεως
24	Π	Ἀρέθα μεγαλομ., Σεβαστιανῆς μαρτ.
25	Π	Ταβιθᾶς, Μαρκιανοῦ, Μαρτυρίου, Χρυσάνθης, Χρυσάφου
26	Σ	† Δημητρίου μεγαλομάρτυρος τοῦ Μυροβλύτου
27	Κ	» † Ζ' ΛΟΥΚ. (Ἰαεῖρ.). Νέστορος, Πρόκλης συζ. Πιλάτου, Λούπου
28	Δ	† Ἀγίας Σκέπης. Ἐθνικὴ Ἑορτή. 4 Κρητῶν μαρτ., Ἀθανασίου, Τερεντίου & Νεονίλλης (συζ.) & 7 τέκνων αὐτῶν, Φεβρωνίας
29	Τ	Ἀναστασίας τῆς Ρωμαίας, Ἀβραμίου ὁσ., Τιμοθέου, Ἀθανασίου
30	Τ	Κλεόπα, Ἀρτεμῖα ἀπ., Ζηνοβίου & Ζηνοβίας
31	Π	† Νικολάου νεομ. Χιοπολίτου Ἀριστοβούλου, Οὐρβανοῦ, Ναρκίσσου.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2013

Ἀναγνώσματα Κυριακῶν & μεγάλων ἑορτῶν

ΗΜΕ ΡΟΜΗ ΝΙΑ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΕΟΡΤΗΣ	
			ΗΧΟΣ	ΕΘΘΙΝΟΝ
3	Πρξ. ιζ' 16-34	Λκ. ζ' 17-30	Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου	
6	Β' Κορ. δ' 6-15	Λκ. ζ' 11-16	πλ. β'	Δ'
13	Τίτ. γ' 8-15	Λκ. η' 5-15	βαρύς	Ε'
18	Κολ. δ' 5-11, 14-18	Λκ. ι' 16-21	Λουκά Εὐαγγελιστοῦ	
20	Β' Κορ. ια' 1-6	Λκ. η' 27-39	πλ. δ'	ΣΤ'
23	Γαλ. α' 11-19	Μτθ. ιγ' 54-58	Ἰακώβου Ἀδελφοθέου	
26	Β' Τιμ. β' 1-10	Ἰωάν. ιε' 17 - ιστ' 2	Δημητρίου μεγαλομ.	
27	Β' Κορ. θ' 6-11	Λκ. η' 41-56	α'	Ζ'
28	Ἑβρ. θ' 1-7	Λκ. ι' 38-42, ια' 27-28	Ἀγίας Σκέπης	

Τὸ Δημοτικὸ Σχολεῖο τοῦ Ἁγίου Γάλακτος.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2013

1	Π		† Κοσμά & Δαμιανού Ἀναργύρων καὶ Θεοδότῃς μητρὸς αὐτῶν, Δαβὶδ Εὐβ.,
2	Σ		Ἀκινδύνου, Πηγάσιου, Ἐλπιδοφόρου, Ὁκεανοῦ, Ἀντωνίου
3	Κ	●	† Ε' ΛΟΥΚ. (Λαζ.). Ἀνακ. λειψ. Γεωργίου Τροπ. & Ἀποστόλου νέου, Γεωργίου Νεαπολίτου , Ἀκεψιμά, Ἰωσήφ, Ἀειθαλᾶ
4	Δ		Ἰωαννικίου, Νικάνδρου, Ἑρμαίου, Ἰωάννου Βατάτζη, Γεωργίου Καρσλίδη
5	Τ		Γαλακτίωνος & Ἐπιστήμης μαρτύρων, Γρηγορίου, Λίνου
6	Τ		Παύλου Κων/πόλεως, Λουκά ὁσίου, Παύλου, Ἀγαπίου, Λεονάρδου
7	Π		Ἐν Μελιτινῇ 33 μαρτ., Λαζάρου, Θεσσαλονίκης
8	Π		† Τῶν Πам/στῶν Ταξιάρχων Μιχαὴλ & Γαβριήλ , Εὐφροσύνης
9	Σ		† Νεκταρίου Αἰγίνης , Ὀνησιφόρου, Θεοκτίστης, Συμεῶν μεταφρ.
10	Κ	◐	† Η' ΛΟΥΚ. (Σαμαρ.). Σωσιπάτρου, Ἀρσενίου, Ὠρίωνα
11	Δ		† Μηνᾶ μεγαλομ., Βίκτωρος, Βικεντίου, Ἐλευθέρια τῆς Χίου
12	Τ		Ἰωάννου Ἐλεήμονος, Νείλου ὁσίου, Μαρτίνου
13	Τ		† Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Ἀνθούσης, Δαμασκηνοῦ
14	Π		† Φιλίππου ἀποστόλου , Κωνσταντίνου Ὑδραίου, Γρηγορίου Παλαμά
15	Π		Γουρία, Σαμωνᾶ, Ἀβίβου μάρτ., Δημητρίου (ἀρχὴ νηστείας)
16	Σ		† Ματθαίου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ
17	Κ	◑	† Θ' ΛΟΥΚ. (Ἀφρ. πλ.). Γρηγορίου Νεοκαισαρείας, Γενναδίου, Λαζάρου
18	Δ		Πλάτωνος, Ἀναστασίου Παραμ., Ρωμανοῦ, Ζακχαίου
19	Τ		Ὁρβιοῦ προφ., Βαρλαάμ, Εὐφημίας, Σίμωνος, Φιλαρέτου
20	Τ		Γρηγορίου Δεκαπολίτου, Πρόκλου Κων/πόλεως
21	Π		† ΤΑ ΕΙΣΟΔΙΑ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ , Ἰωάννου
22	Π		Φιλήμονος, Ἀρχίππου, Ἀπφίας, Ὀνησίμου, Κικιλίας, Γερμανοῦ
23	Σ		Ἀμφιλογίου, Σισινίου, Γρηγορίου, Διονυσίου, Ἀλεξάνδρου Νιέφσκι
24	Κ		† ΙΙ' ΛΟΥΚ. (πλουσ. νεαν.). Κλήμεντος Ρώμης, Νικοδήμου Βερ., Πέτρου Ἀλεξανδρείας, Φιλουμένου, Χριστοφόρου, Ἀλεξάνδρου Κορ.
25	Δ	»	† Αἰκατερίνης μεγαλομ. καὶ 300 μαρτ. , Μερκουρίου
26	Τ		† Γεωργίου νεομ. Χιοπολ. , Στυλιανοῦ, Νίκωνος «Μετανοεῖτε», Ἀλυτίου
27	Τ		Ἰακώβου τοῦ Πέρσου, Ναθαναὴλ ὁσ.
28	Π		Στεφάνου, Εἰρηνάρχου, 15 μαρτ. Τίβεριουπόλεως πολιούχων Κιλκίς
29	Π		Παραμόνου & 370 μαρτ., Φαίδρου, Διονυσίου, Φιλουμένου
30	Σ		† Ἀνδρέου Πρωτοκλήτου , Φρουμεντίου Αἰθ., Ἀλεξάνδρου

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2013

Ἀναγνώσματα Κυριακῶν & μεγάλων ἑορτῶν

ΗΜΕ ΡΟΜΗ ΝΙΑ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΕΟΡΤΗΣ	
			ΗΧΟΣ	ΕΘΘΙΝΟΝ
1	Α' Κορ. ιβ' 27 - ιγ' 8	Μτθ. ι' 1, 5-8	Κοσμᾶ & Δαμιανοῦ	
3	Β' Κορ. ια' 31 - ιβ' 9	Λκ. ιστ' 19-31	β' Η'	
8	Ἑβρ. β' 2-10	Λκ. ι' 16-21	Παμ/στων Ταξιάρχων	
9	Β' Κορ. α' 8-11	Λκ. θ' 37-43	Ἀγίου Νεκταρίου	
10	Γαλ. α' 11-19	Λκ. ι' 25-37	γ' Θ'	
11	Κολασ. δ' 10-18	Λουκ. ιγ' 31-35	Μηνᾶ Βίκτωρος & Βικεντίου	
13	Ἑβρ. ζ' 26 - η' 2	Ἰωάν. ι' 9-16	Ἰωάννου Χρυσοστόμου	
14	Α' Κορ. δ' 9-16	Ἰωάν. α' 44-52	Φιλίππου ἀποστόλου	
16	Ρωμ. ι' 11 - ια' 2	Μτθ. θ' 9-13	Ματθαίου Εὐαγγελιστοῦ	
17	Γαλ. β' 16-20	Λκ. ιβ' 16-21	δ' Ι'	
21	Ἑβρ. θ' 1-7	Λκ. ι' 38-42, ια' 27-28	Εἰσόδια Θεοτόκου	
24	Γαλ. στ' 11-18	Λκ. ιη' 18-27	πλ. α' ΙΑ'	
25	Γαλ. γ' 23 - δ' 5	Μρκ. ε' 24-34	Αἰκατερίνης μεγαλομ.	
30	Α' Κορ. δ' 9-16	Ἰωάν. α' 35-52	Ἀνδρέου Πρωτοκλήτου	

Ἄνω σπήλαιο: Ἡ εἴσοδος τοῦ Νοτίου τμήματος.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2013

1	Κ	† ΙΔ' ΛΟΥΚ. (Τυφλ. Ἱερ.). Ναούμ πρ., Φιλαρέτου, Θεοκλήτου Λακ., Ἀνανίου
2	Δ	† Μυρόπτης μάρτυρος τῆς ἐν Χίῳ, Ἀββακούμ προφ., Θεοφίλου, Κυρίλλου
3	Τ	• † Ἀγγελῇ νεομ. τοῦ ἐν Χίῳ, Σοφονίου προφ., Ἀγαπ. μάρτ., Θεοδούλ., Γαβριήλ
4	Τ	† Βαρβάρας μεγαλ., Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, Σεραφεῖμ Φαναρίου
5	Π	† Σάββα ἡγιασμένου, Διογένους, Νεκταρίου, Ἀναστασίου
6	Π	† Νικολάου ἀρχιεπ. Μύρων τῆς Λυκίας, Νικολάου νεομ.
7	Σ	Ἀμβροσίου Μεδιολάνων, Γερασίου Εὐβοίας, Ἀθηνοδώρου
8	Κ	† Γ' ΛΟΥΚ. (Συγκ.). Παταπίου, Σωσθένε, Καίσαρος, Παρθενίου Χιοπ.
9	Δ	◄ † Σύλλης Αἰγ. Ἄννης μητρός Θεοτόκου, Ἄννης προφ., Στεφάνου
10	Τ	Μηνᾶ, Ἑρμογένους, Εὐγράφου, Θωμᾶ, Ἀθανασίου Μεθώνης
11	Τ	Λουκᾶ & Δανιήλ Στυλιδῶν, Αἰμιλιανοῦ, Βαρσαβᾶ, Λεοντίου Μονεμβ.
12	Π	† Σπυριδωνος ἐπ. Τριμυθούντος, Ἰωάννου Ζιχνῶν
13	Π	Λουκίας, Εὐστρατίου, Αὐξεντίου, Ὁρέστου, Εὐγενίου, Γερμανοῦ
14	Σ	Θύρσου, Φιλήμονος, Ἀπολλωνίου, Λευκίου, Ἀρριανοῦ, Καλλινίκου
15	Κ	† ΙΑ' ΛΟΥΚ. (Προπατ.). Ἐλευθερίου ἱερομ. & Ἀνθίας, Σωσάννας
16	Δ	Ἀγγαίου προφ., Θεοφανοῦς βασ., Μοδέστου, Μαρίνου
17	Τ	◊ † Διονυσίου Αἰγίνης, Δανιήλ & 3 παίδων, Στεφάνου
18	Τ	Σεβαστιανοῦ, Ζωῆς & τῶν σὺν αὐτοῖς
19	Π	Βονιφατίου, Ἀγλαΐας, Ἄρεως, Εὐτυχίου, Θεσσαλονίκης
20	Π	† Ἰγνατίου Θεοφóρου, Ἰωάννου Κροστάνδης, Ἰωάννου Θάσου
21	Σ	Θεμιστοκλέους, Ἰουλιανῆς & 630 μάρτ.
22	Κ	† ΠΡΟ ΧΡΙΣΤΟΥ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ. Ἀναστασίας, Χρυσογ., Θεοδót., & τέκνων
23	Δ	10 μάρτ. Κρήτης, Ναοῦμ ἱεραπ., Νήφωνος ὁσίου
24	Τ	Εὐγενίας ὁσίμ., Φιλίππου, Βασίλας, Ἀγαΐκου μάρτ., Ἀντιόχου
25	Τ	» † Ἡ ΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ
26	Π	† Σύναξις Ὑπεραγ. Θεοτόκου, Εὐθυμίου Σάρδεων
27	Π	† Στεφάνου πρωτομ., Θεοδώρου γραπτοῦ, Μαυρικίου, Φωτεινοῦ
28	Σ	Δόμνας, Σεκούνδου, 20000 μάρτ., Σίμωνος μυροβλ., Νήφωνος Χιοπ.
29	Κ	† ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΧΡΙΣΤΟΥ ΓΕΝΝΗΣΙΝ, Ἰωσήφ μνήστ., Δαυὶδ πρ. & Ἰακώβου Ἀδελφοῦ
30	Δ	τῶν ὑπὸ τοῦ Ἡρώδου ἀναρεθ. η̅η̅πιων, Γεωργίου ὕμνογρ., Μαρκελλοῦ ὁσίου
31	Τ	Ἄνυσσας Θεσ/νίκης, Φιλεταίρου, Λέοντος, Γεδεών, Θεοδώρας
		Μελάνης ὁσίας, Ζωτικοῦ Ὁρφανοτρόφου, Θεοφυλάκτου Ἀχιρίδος

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2013

Ἀναγνώσματα Κυριακῶν & μεγάλων ἑορτῶν

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΕΟΡΤΗΣ	
			ΗΧΟΣ	ΕΘΘΙΝΟΝ
1	Ἐφεσ. β' 4-10	Λκ. ιη' 35-43	πλ. β'	Α'
4	Γαλ. γ' 23 – δ' 5	Μρκ. ε' 24-34	Βαρβάρας μεγαλομ.	
5	Γαλ. ε' 22 – στ' 2	Μτθ. ια' 27-30	Σάββα ἡγιασμένου	
6	Ἐβρ. ιγ' 17-21	Λκ. στ' 17-23	Ἁγ. Νικολάου	
8	Ἐφεσ. β' 14-22	Λκ. ιγ' 10-17	βαρύς	Β'
9	Γαλ. δ' 22-27	Λκ. η' 16-21	Σύλληψις Ἁγ. Ἄννης	
12	Ἐφεσ. ε' 8-19	Ἰωάν. ι' 9-16	Ἁγ. Σπυριδωνος	
15	Β' Τιμ. α' 8-18	Λκ. ιδ' 16-24	πλ. δ'	Γ'
17	Ἐβρ. ια' 33 – ιβ' 2	Μρκ. ι' 2-12	Διονυσίου Αἰγίνης	
20	Α' Τιμ. δ' 4-8, 16	Μρκ. θ' 33-41	Ἰγνατίου Θεοφόρου	
22	Ἐβρ. ια' 9-10, 32-40	Μτθ. α' 1-25	α'	Δ'
25	Γαλ. δ' 4-7	Μτθ. β' 1-12	Γέννησις Σωτῆρος	
26	Ἐβρ. β' 11-18	Μτθ. β' 13-23	Σύναξις Θεοτόκου	
27	Πρξ. στ' 8 – ζ' 5, 47-60	Μτθ. κα' 33-42	Στεφάνου πρωτομ.	
29	Γαλ. α' 11-19	Μτθ. β' 13-23	β'	Ε'

Ὁ ναὸς τῆς Ἁγίας Βαρβάρας.

**Ο ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ
κ. ΜΑΡΚΟΣ**

Έγεννήθη εἰς Χίον τὸ 1965. Διάκονος ἐχειροτονήθη τὸ 1994 καὶ Πρεσβύτερος τὸ 2000. Διεκόνησεν ὡς Ἱεροκῆρυξ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Χίου, Γραμματεὺς καὶ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ Φιλόλογος εἰς τὴν Μέσσην Ἐκπαίδευσιν. Εἶναι Πτυχιούχος τοῦ Τμήματος Φιλολογίας τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ αὐτοῦ Πανεπιστημίου, ὡς καὶ ὑποψήφιος Διδάκτωρ τῆς Βυζαντινῆς Φιλολογίας εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν Ἀθηνῶν. Μητροπολίτης Χίου ἐξελέγη τὸ 2011.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Ἔδρα: Χίος, Τ.Κ. 821 00. (Τηλ. Πρόθεμα 22710). 43045 καὶ 44045. Fax 44046, Μητροπολίτου: [ἔσ. 4].

Πρωτοσύγκελλος: Ἀρχιμ. τοῦ Οἴκου. Θρόνου Γεώργιος Κ. Λιαδῆς Δρ.Θ. [ἔσ. 3].

Γεν. Ἀρχιερ. Ἐπίτροπος: Πρωτοπρ. τοῦ Οἴκου. Θρόνου Δημήτριος Κ. Γεόμελος Πτ.Θ. [ἔσ. 5].

Εἰσηγητὴς παρὰ τῷ Μητροπολίτῃ: Πρωτοπρ. Ἰωάννης Μ. Μουσᾶς [ἔσ. 4].

Ἱστοσελίδα: <http://www.imchiou.gr>

email : mhtr34@otenet.gr mhtr97@otenet.gr

ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ

1) Μητροπολιτικό Συμβούλιο

Πρόεδρος: Ό Σεβ. Μητροπολίτης Χίου κ. Μάρκος.

Μέλη: Πρωτοπρ. Γεώργιος Ί. Πουλιᾶς • Πρωτοπρ. Ἰωάννης Μουσᾶς • κ. Ζαννῆς Ν. Κυτριλάκης, Δ/ντῆς Δ.Ο.Υ. Χίου • κ. Ἰωάννης Μεργές, (Δικηγόρος) • κ. Στέργιος Δημητράκης, (Ἐκκλησ. Σύμβουλος).

Γραμματεὺς: Πρωτοπρ. Μιχαήλ Β. Στεφανιώρος, ἀναπληρούμενος ἀπὸ τὸν Πρωτοπρ. Γεώργιον Ί. Πουλιᾶν.

2) Ἐπισκοπικὸ Δικαστήριον

Πρόεδρος: Ό Σεβ. Μητροπολίτης Χίου κ. Μάρκος.

Μέλη: Πρωτοπρ. Δημήτριος Στ. Πύρρος • Πρωτοπρ. Μιχαήλ Β. Στεφανιώρος.

Γραμματεὺς: Πρωτοπρ. Γεώργιος Ί. Πουλιᾶς.

3) Τοπικὸς Τ.Π.Ο.Ε.Κ.Ε.

Πρόεδρος: Ό Σεβ. Μητροπολίτης κ. Μάρκος.

Γραμματεὺς: Πρωτοπρ. Μιχαήλ Β. Στεφανιώρος.

Ταμίας: Πρωτοπρ. Γεώργιος Ί. Πουλιᾶς.

Λογιστής: Πρωτοπρ. Δημήτριος Κ. Γεόμελος.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Γραφεῖα Ἀποστολικῆς Διακονίας, Τ.Π.Ο.Ε.Κ.Ε. καὶ Τυπογραφεῖο: Πρωτοπρ. Δημήτριος Κ. Γεόμελος.

Γραμματεία, Γραφεῖο Γάμων καὶ Διαζυγίων: κ. Δημήτριος Ἑλ. Ζαννῆκος. [ἔσ. 1].

Λογιστής, Ταμεῖο: κ. Δημήτριος Μαζωνάκης. [ἔσ. 2].

Βοηθὸς Λογιστῆ: Ἀρχιδιάκ. Κήρυκος Φαράκλας.

Ὑπεύθ. Ἐκκλησ. Τάξεως καὶ Ἐθιμοτυπίας - Ἐκκαθαρ. ἀποδοχῶν: Πρωτοπρ. Μιχαήλ Β. Στεφανιώρος. [ἔσ. 6].

Πρόεδρος Γεν. Φιλοπτώχου Ταμείου: Ό Σεβ. Μητροπολίτης Χίου κ. Μάρκος.

Ἀντιπρόεδρος: Πρωτοπρ. Ἰωάννης Μ. Μουσᾶς.
Γραμματέας-Λογιστής: κ. Δημήτριος Μαζωνάκης.
Ταμίας: Πρωτοπρ. Γεώργιος Ἰ. Πουλιᾶς.
Ὑπεύθυνος Διαδικτύου, Ἡλεκτρονικῆς Διακυβερνήσεως
καὶ Ἐνημερώσεως: Πρωτοπρ. Γεώργιος Κωνσταντίνου.
 [email: kallimasiachios@yahoo.gr].
Κλητῆρ - Ὁδηγός: κ. Δημήτριος Σαμωνᾶς.

Ἑνοριακοὶ Ναοὶ 109
 Παρεκκλήσια 182
 Ἐξωκκλήσια 368
 Ναοὶ Κοιμητηρίων 1
 Ἰδιωτικοὶ Ναοὶ 272
 Μοναστηριακοὶ Ναοὶ 19
 Ἐφημέριοι: Α' 17, Β' 48, Γ' 1, Δ' 13
 Ἀγαμοὶ 8, Ἐγαμοὶ 71. Διάκονοι 3. Σύνολον 82.

ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑ ΠΟΛΕΩΣ ΧΙΟΥ

Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος: Πρωτοπρ. Δημήτριος Κ. Γεόμελος
 τηλ.: 22710-27.872 τ.κ. 821 00 ΧΙΟΣ

ΠΟΛΗ ἢ ΧΩΡΙΟ - Τ.Κ. ΝΑΟΣ ΤΗΛΕΦ. ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ ΚΑΤΗΓ.

Ἀγ. Μηνᾶς, Βίκτωρ & Βικέντιος	22.914, 42.449	Μουσᾶς Ἰωάν.	Β
(Μητροπολιτικὸς Ναὸς)	24.523	Μανώλης Στυλ.	Β
	6972232758	Φαράκλας Κήρυκος, Διάκ.	Β
Ἀγ. Ἄννα Καπέλλα	23.113, 44.347	Φώτης Δημήτρ.	Α
Ἀγ. Μαρίνα Ἐγκρεμοῦ	40.629, 28.144	Στρουμπάκης Μακ.	Β
Ἀγ. Μαρίνα Καλοπλύτου	40.219, 32.683	Κλαδιᾶς Νικόλ.	Α
Ἀγ. Γεώργιος Φρουρίου	43.833, 23.828	Λιαδῆς Γεώργ.	Α
Ἀγ. Ἰάκωβος	24.393, 24.761	Τζιώτης Γεώργ.	Α
Ἀγ. Ἰωάννης Θεολόγος	44.089, 21.125	Μακρῆς Νικόλ.	Β
Ἀγ. Ἰωάννης Πρόδρομος	24.097, 28.239	Μαμουνηῆς Νικ.	Β

Άγ. Λουκάς Λιβαδίων	28.106, 22.497	Χανδρής Γεώργ.	B
Άγ. Ματθαῖος Κοφινᾶ	24.919, 28.973	Γκιάλης Πλάτων	B
Άγ. Νικόλαος Γροῦ	78.768	Λαμπρινούκας Στυλ.	Δ
Άγ. Νικόλαος Φραγκομαχαλά	21.398, 20.593	Πρελιᾶς Άντ.	A
Άγ. Παντελεήμων Μονοδενδρίου	42.433	Σακουλάς Άντ.	B
Άγ. Σπυρίδων Νερομούλων	22.185, 29.525	Μαυριάνος Γεώργ.	B
Εὐαγγελίστρια	25.348, 25.788	Γουρλής Χριστόφ.	A
Ζωοδ. Πηγή Λετσαίνης	22.369, 21.530	Τσιμούνης Ίωάν.	A
Κοίμ. Θεοτόκου Λατομίου	29.425, 27.588	Φιλιππάκης Βασ.	B
Κοίμ. Θεοτόκου Τρουλλωτῆς	22.854, 93.818	Μπογῆς Ίωάν.	B
Μεταμ. Σωτῆρος Λιβᾶδια	24.244, 21.123	Κατσαρὸς Ἀλέξ.	Δ

ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑ ΚΑΜΠΟΥ

Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος: Πρωτοπρ. Γεώργιος Πουλιᾶς
τηλ.: 22710-94.488 τ.κ. 821 00 ΧΙΟΣ

ΠΟΛΗ ἢ ΧΩΡΙΟ - Τ.Κ. ΝΑΟΣ ΤΗΛΕΦ.	ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ	ΚΑΤΗΓ.	
Ἁγ. Ἀναστασία Φραγκοβουνίου	31.423	Χρίτης Ἀντών.	Β
Ἁγ. Εἰρήνη	32.654, 31.929	Μαρμαρᾶς Δημ.	Δ
Ἁγ. Γεώργιος Σταφυλᾶ	42.433	Σακουλάς Ἀντ.	Β
Ἁγ. Ἰσίδωρος Πετροκοκκίνου	27.872	Γεόμελος Δημ.	Α
Ἁγ. Λουκάς Βαρβασίου	41.502, 27.872	Γεόμελος Δημ.	Α
Ἁγ. Πολύκαρπος	28.505, 42.806	Μανώλης Μιχαήλ	Β
Ἁγ. Χαράλαμπος Βαρβασίου	23.491, 20.783	Ἐπιτροπάκης Νεκτ.	Β
Γεν. Θεοτόκου Συριωτίσσης	27.872	Γεόμελος Δημ.	Α
Κοίμ. Θεοτόκου Ἀγιοδεκτινῆς	29.827, 23.089	Ἀθήνης Πολυχρ.	Δ
Κοίμ. Θεοτόκου Εὐρετῆς	21.591, 29.354	Τσίκιλης Σταῦρ.	Δ
Κοίμ. Θεοτόκου Κοκοροβιλιάς	32.638, 32.642	Δηλαβέρης Νικ.	Α
Κοίμ. Θεοτόκου Φαρκαίνης	27.178, 61.162	Λάρδας Στέφ.	Β
Μεταμ. Σωτῆρος Βαρβασίου	92.552	Λοῦρος Γεώργ.	Β
Ταξιάρχαι Μπατζακλή	41.373	Καραμιχάλης Ἀντ.	Δ

ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑ ΒΡΟΝΤΑΔΟΥ

Ἀρχιερατικός Ἐπίτροπος: Πρωτοπρ. Ἰωάννης Κοντός

τηλ.: 22710-93.247 τ.κ. 822 00 ΒΡΟΝΤΑΔΟΣ

ΠΟΛΗ ἢ ΧΩΡΙΟ - Τ.Κ. ΝΑΟΣ ΤΗΛΕΦ.	ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ	ΚΑΤΗΓ.
Αὐγώνυμα 82100-Ἀγ. Γεώργιος	79.391	Παπανικολάου Διον. Α
Βροντάδος-Ἀγ. Γεώργιος	92.244, 93.247	Κοντός Ἰωάν. Β
	6934022457	Κατσούνης Ἰωάν., Διάκ. Β
Ἀγ. Ἰσίδωρος	92.701, 42.120	Μπιρλῆς Ματθ. Β
Ἀγ. Κήρυκος	92.236, 21.459	Καψύλης Γεώργ. Γ
Ἀγ. Μᾶρκος	92.226, 93.321	Παλαῖος Ἀντ. Β
Ἀγ. Νικόλαος	92.445, 92.578	Κουντουριάδης Ἰ. Β
Εὐαγγελίστρια	92,175, 21.245	Τσουκαλᾶς Ἀντών. Β
Κοίμηση Θεοτόκ. Ἐρειθιανῆς	92.238, 94.488	Πουλιᾶς Γεώργ. Α
Προφήτης Ἠλίας	94.261, 92.224	Μαλαφῆς Μάρκελ. Β
Λαγκάδα 82300-Ἀγ. Ἰωάννης	74.269	Πῦρρος Δημ. Β
Οἰνοῦσαι 82101-Ἀγ. Νικόλαος	55.404	Καραβᾶς Νικ. Β
Συκιάδα 82300-Γεν. Θεοτόκου	74.300	Στεφανιώρος Μιχ. Α
Καρμεῖς 82100-Κοίμ. Θεοτόκου	79.433	Μανάρας Βασ. Β
Ἀνάβατος 82100-Ταξιάρχαι	79.391	Παπανικολάου Διον. Α

ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑ ΚΑΡΔΑΜΥΛΩΝ

Ἀρχιερατικός Ἐπίτροπος: Πρωτοπρ. Γεώργ. Τσαπέλας

τηλ.: 22720-22.462 τ.κ. 82 300 ΚΑΡΔΑΜΥΛΑ

ΠΟΛΗ ἢ ΧΩΡΙΟ - Τ.Κ. ΝΑΟΣ ΤΗΛΕΦ.	ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ	ΚΑΤΗΓ.
Ἀμάδες-Ἀγ. Κυριακή	22720-23046	Σουλτάνης Κων. Β
Καρδάμυλα-Ἀγ. Παρασκευή	22720-22.462	Τσαπέλας Γεώργ. Β
Ἀγ. Λουκάς	22720-22.355	Καζᾶς Ἰωάν. Β
Ἀγ. Νικόλαος	22720-22.462	Τσαπέλας Γεώργ. Β
Τίμ. Σταυρός	22710-78.509	Βῶλος Παντελ. Α
Πιτυός-Ἀγ. Γεώργιος	22710-43.054	Κατσαρός Γεώργ. Α
Καμπιά-Γεν. Θεοτόκου	22720-23.046	Σουλτάνης Νικ. Β

Βίκιον-Κοίμ. Θεοτόκου 22720-41.427 Μπακάλης Άργύρ. Β
Σπαρτοῦντα-Προφ. Ήλίας 22710-32969 Ζευγιός Μιχαήλ Α

ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑ ΒΟΛΙΣΣΟΥ

Άρχιερατικός Επίτροπος: Πρωτοπρ. Ίωάννης Τσιμούνης

τηλ.: 22710-21.530 τ.κ. 821 03 ΒΟΛΙΣΣΟΣ

ΠΟΛΗ ἢ ΧΩΡΙΟ - Τ.Κ. ΝΑΟΣ ΤΗΛΕΦ. ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ ΚΑΤΗΓ.
Κατάβασις-Άγ. Ματρώνα 22740-21.901 Γεώργαλος Γεώργ. Β
Φυτά-Άγ. Παρασκευή 22740-21.901 Γεώργαλος Γεώργ. Β
Ποταμιά-Άγ. Ανάργυροι 6944981984 Χειλάς Παναγ. Β
Βολισσός-Άγ. Γεώργιος Γιαννάκος Βικέντ. Δ
Κοίμ. Θεοτόκου 22740-21.901 Γεώργαλος Γεώργ. Β
Μεταμόρφωσις Σωτήρος 22740-21.901 Γεώργαλος Γεώργ. Β
Σιδηροῦντα-Άγ. Γεώργιος 22710-93.818 Μπογής Ίωάν. Β
Παρπαιριά-Άγ. Ίωάν. Θεολ. 22740-21.944 Κουκουνης Μιχαήλ Δ
Πυραμά-Άγ. Ίωάν. Πρόδρ. 6944981984 Χειλάς Παναγ. Β
Πισπιλοῦντα-Άγ. Κων/νος Κουφουδάκης Σταῦρ. Δ
Κηπουριές-Άγ. Παντελεήμων 22740-21.901 Γεώργαλος Γεώργ. Β
Διευχά-Μεταμ. Σωτήρος Μείντάνης Παναγ. Γ
Ψαρά 82104-Μετ. Σωτήρος 22740-61026 Άρχοντὸς Ίωακείμ Α

ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑ ΚΟΥΡΟΥΝΙΩΝ

Άρχιερατικός Επίτροπος: Άρχιμ. Νεκτάριος Επιτροπάκης

τηλ.: 22710-20.783 τ.κ. 821 03 ΒΟΛΙΣΣΟΣ

ΠΟΛΗ ἢ ΧΩΡΙΟ - Τ.Κ. ΝΑΟΣ ΤΗΛΕΦ. ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ ΚΑΤΗΓ.
Άγιον Γάλα-Άγ. Παρασκευή 22740-21.890 Κανέρης Πλάτων Β
Χάλανδρα-Άγ. Παρασκευή 22710-28.973 Γκιάλης Πλάτ. Β
Κουρούνια-Άγ. Ίωάν. Θεολ. 22740-21.585 Σκυριώτης Παν. Δ
Άφροδίσια-Άγ. Μάμας 22740-71.272 Μουσουρούλης Νικ. Β
Κέραμος-Άγ. Παντελεήμων 22710-71.237 Ζυδιᾶς Χαράλ. Δ
Λεπτόποδα-Γεν. Θεοτόκου 22740-71.237 Ζυδιᾶς Χαράλ. Δ

Έγρηγόρος-Μετ.	Σωτήρος22740-21.585	Σκυριώτης Παν.	Δ
Μελανιός-Ταξιάρχαι	22740-21.781	Κανέρης Πλάτων	Β
Νενητούρια-Ταξιάρχαι	22740-21.890	Πουλιᾶς Σταμ.	Δ
Τρύπες	821 03-Ταξιάρχαι22740-21.705	Κανέρης Παναγ.	Δ

ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑ ΧΑΛΚΕΙΟΥ

Ἀρχιερατικός Ἐπίτροπος: Πρωτοπρ. Μιχαήλ Στεφανιώρος
τηλ.: 22710-74.300 τ.κ. 821 00 ΧΙΟΣ

ΠΟΛΗ ἢ ΧΩΡΙΟ - Τ.Κ. ΝΑΟΣ ΤΗΛΕΦ.	ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ	ΚΑΤΗΓ.
Βερβεῤῥτον-Ἀγ. Μαρίνα	6942586181	Γιαννιώδης Μελ. Α
Ζυφιᾶς-Ἀγ. Παρασκευή	78.947	Σιμούδης Βασ. Δ
Βασιλεῶνικον-Ἀγ. Γεώργιος	78.291, 20.505	Λιάπης Μιχ. Β
Συκούσης-Ἀγ. Γεώργιος	78.732	Μυλωνᾶς Ἀργύριος Β
Θυμιανὰ -Ἀγ. Εὐστράτιος	31.054, 31.674	Μαυριάνος Παντελ. Β
	33.467	Μαστρογιαννάκης Δημ. Διάκ. Α
Βαβύλοι-Ἀγ. Νικόλαος	42.806	Μανώλης Μιχ. Β
Δαφνῶν-Ἀγ. Παντελεήμων	77.120	Καλεῶδης Παντ. Δ
Νεοχώριον-Εἰσ. Θεοτόκου	6982725070	Ἀθανασόπουλος Ἄνδρ. Β
Θολοποτάμι-Κοῖμ. Θεοτόκ.	52.036, 26.133	Πιτσικούλης Κων. Β
Χαλκειὸν Κοῖμ. Θεοτόκου	78.520, 52.004	Κρουσουλούδης Κων. Β

ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑ ΝΕΝΗΤΩΝ

Ἀρχιερατικός Ἐπίτροπος: Πρωτοπρ. Γεώργιος Κωνσταντίνου,
τηλ.: 22710-52.030 κιν.: 6972713106, τηλ/φας γραφείου: 22710-52.000
email: kallimasiachios@yahoo.gr τ.κ. 82 102 ΚΑΛΑΜΩΤΗ

ΠΟΛΗ ἢ ΧΩΡΙΟ-Τ.Κ. ΝΑΟΣ	ΤΗΛΕΦ.	ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ	ΚΑΤΗΓ.
Μυρμήγκιον-Ἀγ. Μαρίνα	51.681	Μπουλαζέρης Κων	Β
Φλάτσια-Ἀγ. Ἀπόστολοι	25.732	Λιαδῆς Νικ.	Β
Νένητα-Ἀγ. Γεώργιος	61.471	Μελεξῆς Κων.	Β
Πατρικά-Ἀγ. Γεώργιος	41.362	Καλίκας Δημ.	Β
Καταρράκτης-Ἀγ. Ἰωάν. Πρόδρ.	62.000	Καμαράδος Δημοσθ.	Β

Βουνό-Ανάλ. Σωτήρος	61.651	Λάρδας Απόστολος Δ
Έξω Διδύμα-Εισ. Θεοτόκου	51.741	Μελαχροινούδης Βίκτωρ Δ
Κοινή-Ζωοδ. Πηγή	25.732	Λιαδής Νικ. Β
Καλλιμασιά 82100-Κοίμ. Θεοτόκου	51.324-52.030	Κωνσταντίνου Γεώρ. Α
Μέσα Διδύμα-Κοίμησις Θεοτόκου	51.681	Μπουλαζέρης Κων. Β
Παγίδα-Ταξιάρχαι	51.741	Μελαχροινούδης Βίκτωρ Δ

ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑ ΠΥΡΓΙΟΥ

Αρχιερατικός Επίτροπος: Πρωτοπρ. Γεώργιος Έμμ. Τζιώτης
τηλ.: 22710-24.761 τ.κ. 82 102 ΚΑΛΑΜΩΤΗ

ΠΟΛΗ ή ΧΩΡΙΟ-Τ.Κ. ΝΑΟΣ	ΤΗΛΕΦ.	ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ	ΚΑΤΗΓ.
Καλαμωτή-Αγ. Παρασκευή	70.277, 71.272	Γαλάτουλας Απόστ.	Β
Έλατα-Αγ. Τριάς	31.346	Άρακας Γεώργ.	Β
Λιθιον-Αγ. Γεώργιος	61.050	Χατζηδάκης Κων.	Β
Όλυμποι-Αγ. Γεώργιος	76.302	Ζυδερής Κων.	Γ
Αρμόλια-Αγ. Δημήτριος	76.305	Γαϊλλας Δημ.	Β
Πυργιον-Εισ. Θεοτόκου	41.362	Καλίκας Δημ.	Β
Κοίμησις Θεοτόκου	72.502, 72.542	Κολόμβος Γεώργ.	Β
Βέσσα-Κοίμ. Θεοτόκου	72.672, 72.719	Μικέδης Νικόλ.	Β
Μεστά 821 02-Ταξιάρχαι	76.309, 76.391	Ρέππας Σταμ.	Β

ΙΕΡΕΣ ΜΟΝΕΣ

Ανδρῶναι:

- 1) **Αγίου Μάρκου**, έτος ιδρύσεως 1700. Τ.Κ. 821 00 Καρυές. Ήγούμενος Γαβριήλ. Τηλ.: 79,253.
- 2) **Αγ. Πατέρων**, έτος ιδρύσεως 1570. Τ.Κ. 821 00 Καρυές. Ήγούμενος Άμβρόσιος (μον. 4). Τηλ.: 79.390.
- 3) **Ζωοδόχου Πηγής Βρεττοῦ**, έτος ιδρύσεως 18ος αἰών. Τ.Κ. 821 02 Αρμόλια (μον. 2). Τηλ.: 72.719.
- 4) **Μυρτιδιωτίσσης**, έτος ιδρύσεως 1887. Τ.Κ. 82200 Βροντάδος (μον. 8). Τηλ.: 92.780.

Γυναικείαι:

- 1) **Νέα Μονή**, έτος ιδρύσεως 1042. Τ.Κ. 821 00 Καρυές. Ήγουμένη Μαριάμ (μον. 1). Τηλ.: 79.391.
- 2) **Άγιου Μηνᾶ**, έτος ιδρύσεως 1586. Τ.Κ. 821 00 Νεοχώρι. Ήγουμένη Άγνη (μον. 6). Τηλ.: 31.555.
- 3) **Άγ. Ματρώνης Χαλάνδρων**, έτος ιδρύσεως 1660. Τ.Κ. 821 02 Μέσα Διδύμα (μον. 1). Τηλ. 51.219.
- 4) **Κοιμ. Θεοτόκου Πλακιδιωτίσσης**, έτος ιδρύσεως 1625, Τ.Κ. 821 00 Καλλιμασιά. (μον. 1). Τηλ.: 51.355.
- 5) **Άγ. Αναργύρων**, έτος ιδρύσεως 17ος αιών. Τ.Κ. 821 00 Θυμιανά. Τηλ.: 31.674.
- 6) **Ταξιαρχῶν Νενήτων**, έτος ιδρύσεως 1844. Τ.Κ. 821 00 Νένητα. (μον. 2). Τηλ.: 61.469.
- 7) **Άγ. Στεφάνου**, έτος ιδρύσεως 1880. Τ.Κ. 822 00 Βροντάδος. Οίκον. Στέφανος Κούτικας. Τηλ.: 92.921.
- 8) **Άγ. Γεωργίου**, έτος ιδρύσεως 19ος αιών. Τ.Κ. 821 02 Πυργί. Τηλ. 72.231.
- 9) **Άγ. Κωνσταντίνου**, έτος ιδρύσεως 1901. Τ.Κ. 821 00 Θυμιανά. Ήγουμένη Παρασκευή (μον. 20). Τηλ.: 31.215.
- 10) **Παναγίας Βοηθείας**, έτος ιδρύσεως 1930. Τ.Κ. 821 00 Χίος. Ήγουμένη Δοσιθέα (μον. 7). Τηλ.: 44.055.
- 11) **Άγ. Σκέπης**, έτος ιδρύσεως 1935. Τ.Κ. 821 00 Χαλκειός (μον. 1). Τηλ.: 78.456.
- 12) **Εὐαγγελισμοῦ Θεοτόκου**, έτος ιδρύσεως 1962. Τ.Κ. 821 01 Οἰνούσσαι. Ήγουμένη Χριστονύμφη Μυρτιδιώτισσα (μον. 17). Τηλ.: 55.226.
- 13) **Ί. Μονή Ἐπισκέψεως Κοινῆς**. Έτος 1667.

Διαλελυμένα Ί. Μοναί:

- 1) Τιμίου Προδρόμου, έτος ιδρύσεως 1582.

- 2) Ζωοδόχου Πηγῆς Κουρνᾶ, 17ος αἰών.
 - 3) Κοιμήσεως Θεοτόκου Ψαρῶν, 18ος αἰών.
 - 4) Πέρα Παναγιᾶς Καρδαμύλων, ἔτος ίδρύσεως 1920.
- Σύνολο Μοναχῶν 70.

Β' ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ

Θεῖον Κήρυγμα:

- 1) Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης.
- 2) Ἱεροκήρυκες: Ἀρχιμ. Ἰωακείμ Ἀρχοντός, τηλ.: 22740-61.026, ὡς καὶ ὁ Ἀρχιμ. Νίκων Χαρέας.
- 3) **Κήρυκες τοῦ Θείου Λόγου:** Ἀρχιμ. Γεώργιος Λιαδῆς
 • Πρωτοπρ. Δημήτριος Γεόμελος • Ἀρχιμ. Διονύσιος Παπανικολάου • Ἀρχιμ. Νεκτάριος Ἐπιτροπάκης • Ἀρχιμ. Ἀντώνιος Πρελιᾶς • Πρωτοπρ. Μιχαὴλ Β. Στεφανιδῶρος
 • Πρωτοπρ. Γεώργιος Πουλιᾶς • Πρωτοπρ. Γεώργιος Τζιώτης • Πρωτοπρ. Ἰωάννης Τσιμούνης • Πρωτοπρ. Χριστοφόρος Γουρλῆς • Πρωτοπρ. Νικόλαος Κλαδιᾶς • Πρωτοπρ. Γεώργιος Κωνσταντίνου • Πρωτοπρ. Δημήτριος Φώτης • Πρωτοπρ. Γεώργιος Λοῦρος • Πρωτοπρ. Ἰωάννης Μουσᾶς • Ἀρχιδ. Κήρυκος Φαράκλας καὶ οἱ Θεολόγοι: Ἀνδρέας Ἀξιωτάκης Δρ. Θεολογίας, Ἰωάννης Κολιάρης, Ματθαῖος Μαζωνάκης, Ἰωάννης Παπαδημητρίου, Σωτήριος Παραδείσης, Δημήτριος Τσελίγκας, Νικόλαος Μηλιανός, Σωσίπατρος Σαββίδης, Σταῦρος Στεῖρος, Κωνσταντῖνος Γανιάρης, Γεώργιος Μπενέκος, Κωνσταντῖνος Καρατζᾶς, καθὼς καὶ οἱ: Δημήτριος Χατζηλαζάρου Ἀρχαιολόγος, Ἰωάννης Χονδρέλλης Καθηγητῆς Ἀγγλικῆς Γλώσσης, Εὐάγγελος Ζύμαρης Διδάσκαλος καὶ Γεώργιος Παπαδόπουλος Ἀπόφ. Ἐκκλ. Λυκείου.

4) **Τόπος έσπερινών όμιλιών-Ραδιοφωνικά όμιλίσαι** κ.λπ. 'Ι. Μητροπολιτικός Ναός Χίου.

5) **Ρ/Σ** με την έπωνυμία «**ΣΗΜΑΝΤΡΟ**» 93,1 F.M. 'Υπεύθυνος: Πρωτοπρ. Μιχαήλ Β. Στεφανιώρος, τηλ. 44.040, Fax 43.372. Είς άπαντας τούς 'Ι. Ναούς τής 'Ι. Μητροπόλεως άναγινώσκειται, κατά Κυριακήν, Δελτίο Γραπτοϋ Θ. Κηρύγματος.

6) **Τηλεοπτ. Έκπομπή: «ΚΑΤΕΥΘΥΝΘΗΤΩ»**. 'Υπεύθυνος κ. Παϋλος Καλογεράκης, Μαθηματικός.

Ίερά Έξομολόγησις

Θεραπεύεται υπό τοϋ Σεβασμιωτάτου καί 26 περιοδεύόντων Κληρικών Έξομολόγων.

ΤΟΜΕΙΣ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ – ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ:

Θείας Λατρείας: Πρωτοπρ. κ. Δημήτριος Γεόμελος.

Ποιμαντικής Συγχρόνων Προβλημάτων: Πρωτοπρ. κ. Γεώργιος Κωνσταντίνου.

Έπικοινωνίας με τούς Άποδήμους: Άρχιμ. κ. Γεώργιος Λιαδής

Έθιμοτυπίας. Πρωτοπρ. κ. Μιχαήλ Στεφανιώρος, άναπληρούμενος υπό τοϋ Πρωτοπρ. κ. Γεωργίου Χανδρή..

Δογματικών καί Νομοκανονικών Θεμάτων: Άρχιμ. κ. Γεώργιος Λιαδής.

Μοναχικοϋ Βίου: Άρχιμ. κ. Νεκτάριος Έπιτροπάκης.

Ποιμαντικής τοϋ Στρατοϋ: Άρχιμ. κ. Διονύσιος Παπανικολάου.

Ποιμαντικής τών Σωμάτων Ασφαλείας: Πρωτοπρ. κ. Δημήτριος Γεόμελος.

Έξωτερικής Ίεραποστολής: Πρωτοπρ. κ. Μακάριος Στρουμπάκης.

Ίερατικών Κλίσεων καί Έπιμορφώσεως Έφημεριακοϋ Κλήρου: Πρωτοπρ. κ. Μιχαήλ Στεφανιώρος, άναπληρούμενος υπό τοϋ Πρωτοπρ. κ. Δημητρίου Φώτη.

Καλλιτεχνικῶν Ἐκδηλώσεων: Πρωτοπρ. κ. Βασίλειος Φιλιππάκης.

Ποιμαντικῆς Ἀσθενῶν: Πρωτοπρ. κ. Χριστοφόρος Γουρλῆς.

Γάμου καὶ Οἰκογενείας: Πρωτοπρ. κ. Γεώργιος Τζιώτης.

Ἀντιαιρετικῆς Δράσεως: Πρωτοπρ. κ. Ἰωάννης Τσιμούνης.

Χριστιανικῆς Ἀγωγῆς τῆς Νεότητος: Πρωτοπρ. κ. Νικόλαος Κλαδιᾶς.

Ποιμαντικῆς Φυλακῶν: Πρωτοπρ. κ. Νικόλαος Κλαδιᾶς.

Βυζαντινῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς: Πρωτοπρ. κ. Γεώργιος Πουλιᾶς.

Ποιμαντικῆς τῶν Ναυτιλλομένων: Πρωτοπρ. κ. Ἰωάννης Μουσᾶς.

Ἐκκλησιαστικῆς Τέχνης καὶ Χριστιανικῶν Μνημείων: Ἀρχιμ. κ. Γεώργιος Λιαδῆς.

Θρησκευτικοῦ Τουρισμοῦ: Ἀρχιμ. κ. Γεώργιος Λιαδῆς, ἀναπληρούμενος ὑπὸ τοῦ Πρωτοπρ. κ. Ἰωάννη Κουντουριάδη.

Οἰκολογίας: Πρωτοπρ. κ. Στέφανος Λάρδας.

Ἀθλητισμοῦ: Ὑπεύθυνος Σεβασμιώτατος, ἀναπληρούμενος ὑπὸ τοῦ Πρωτοπρ. κ. Γεωργίου Λούρου.

Ποιμαντικῆς Ἠλικιωμένων: Ἀρχιμ. κ. Ἀντώνιος Πρελιᾶς.

Γυναικείων Θεμάτων: κ. Εὐαγγελία Βουρνοῦ.

Βιοηθικῆς: κ. Μαρία Γκιάλα.

Παιδείας καὶ Πολιτισμοῦ: Ὁ Σεβασμιώτατος, ἀναπληρούμενος ὑπὸ τοῦ κ. Νικολάου Στουπάκη Δρος Φιλολογίας.

Θρησκευτικὴ Ὑπηρεσία Στρατοῦ: Ὁ Στρατιωτικός Ἱερεὺς Πρωτοπρ. Δημήτριος Πιττάκης. Ἐπικουρικῶς προσφέρουν ὑπηρεσίας ἐντεταλμένοι Κληρικοί.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Διμηνιαῖον Περιοδικὸν «**ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ**».

Ἡμερολόγιον, ἀφιερωμένον εἰς τὸν Χιῶτην Ναυτικόν.

Ἐκδόσεις ἐνημερωτικάί, ὕμνογραφικάί καί λοιπαί τῆς Ἱ. Μητροπόλεως καί τῆς Ἱ. Νέας Μονῆς.

ΣΧΟΛΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Ἰδρυτής: Ὁ Μητροπολίτης Χίου κυρὸς Διονύσιος.

Πρόεδρος: Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης.

Διευθυντής: κ. Δημήτριος Ζαννῖκος, Διπλωμ. Ἐθν. Ὁδείου Ἀθηνῶν.

Διδάσκοντες: Σεβ. Μητροπολίτης • Πρωτοπρ. Δημήτριος Γεόμελος • Πρωτοπρ. Μιχαὴλ Στεφανιδῶρος • Πρωτοπρ. Γεώργιος Πουλιᾶς • κ. Δημ. Ζαννῖκος, Πρωτοψάλτης Ἱ. Ναοῦ Ἀγ. Ἰακώβου, πόλεως Χίου, καί κ. Δημ. Δημητρακόπουλος, Πρωτοψάλτης Ἱ. Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Χίου.

Φοιτοῦν 48 μαθηταί.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΚΡΟΑΣΕΩΣ ΙΕΡΟΨΑΛΤΩΝ:

Πρόεδρος Πρωτοπρ. Γεώργιος Πουλιᾶς, μὲ ἀναπληρωτὴν τὸν Πρωτοπρ. κ. Ἰωάννην Κουντουριάδην.

Μέλη: κ. Ἰωακείμ Ροδινός, Πρόεδρος Συλλόγου Ἱεροψαλτῶν Χίου, μὲ ἀναπληρωτὴν τὸν κ. Δημήτριον Πιλαβάν, Πρωτοψάλτην Ἱ. Ναοῦ Εὐαγγελιστρίας, κ. Σταῦρος Στεῖρος, Καθηγητὴς Μουσικῆς, μὲ ἀναπληρωτὴν τὸν κ. Κωνσταντῖνον Γανιάρην, Καθηγητὴν Μουσικῆς, καί κ. Δημήτριος Δημητρακόπουλος, Πρωτοψάλτης Ἱ. Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Χίου, μὲ ἀναπληρωτὴν τὸν κ. Βασίλειον Χαμέτην, Πρωτοψάλτην τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ Βροντάδου.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Μία παρὰ τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει, εἰς τὴν ὁποίαν ἐδωρήθη καὶ ἡ προσωπικὴ βιβλιοθήκη τοῦ Σεβασμιωτάτου.

ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΕΙΣ

Λειτουργοῦν οἱ Κατασκηνώσεις «Ἀγ. Κοσμάς ὁ

Αἰτωλὸς» τῆς Γ.Ε.Χ.Α. καὶ «Θαβῶρ» τῆς Πνευματικῆς Ἑστίας ὁ «Ἀλέξ. Γκιάλας».

ΠΑΝΕΛΛ. ΕΝΩΣΙΣ ΓΟΝΕΩΝ «Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ»

Τμῆμα Χίου. Ἰδρύθη τῷ 1937. Διαθέτει μία αἴθουσα εἰς τὴν πόλιν τῆς Χίου καὶ ἓνα χῶρον διὰ κατασκηνώσιν. Δραστηριότης: Ὁμιλίας εἰς γονεῖς, κατηχητικά μαθήματα εἰς μαθητάς, μαθητρίας, καὶ Κατασκηνώσεις τὸ καλοκαίρι. Τηλ. πόλεως: 22710-43.910. Κατασκηνώσεις: 22710-51.551.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ ΧΙΟΥ «Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΓΚΙΑΛΑΣ»

Βενιζέλου 70, Τηλ.: 22710-23.505, 821 00 ΧΙΟΣ. Ἰδρύθη τῷ 1929. Τομεῖς: 1) Ὁμιλίας εἰς τὴν Αἴθουσαν. 2) Κύκλοι μελέτης Ἀγίας Γραφῆς. 3) Κύκλος ἐπιστημόνων. 4) Χριστιανικαὶ Μαθητικαὶ Ὅμαδες (Χ.Μ.Ο.). 5) Κατασκηνώσεις «ΘΑΒΩΡ». 6) Κύκλος νέων μητέρων.

ΙΕΡΟΝ ΤΑΓΜΑ ΑΓΙΟΥ ΠΑΝΤΕΛΗΜΟΝΟΣ (Ι.Τ.Α.Π.)

Τηλ. 22710-23.458, μὲ φιланθρωπικὴ καὶ πνευματικὴ δραστηριότητα, ὡς καὶ μὲ τὴν ἐπιμέλεια μουσείου ἐκκλησιαστικῶν κειμηλίων. Εἰς τὸν χῶρον τοῦ εὐρίσκονται τὰ «Ἱερὰ Προσκυνήματα τῆς Ἀγίας Γῆς».

«ΚΟΥΚΟΥΝΑΡΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ»

Λειτουργεῖ παρὰ τῷ Ἱερῷ Ναῷ Κοιμήσεως Θεοτόκου Λατομιτίσσης Χίου εἰς αἴθουσαν ἀνεγερθεῖσαν δαπάναις Γεωργίου Κουκουνάρη. Διδασκαλία μαθημάτων Κατηχητικοῦ, Μελέτης Ἀγ. Γραφῆς, Ἀγγλικῶν, Γαλλικῶν, Ἰταλικῶν, Ἰσπανικῶν, Ἀρχαίων Ἑλληνικῶν, Μαθηματικῶν, Φυσικῆς, Γεωπονικῆς, Φυσικῆς Ἀγωγῆς, Ζωγραφικῆς,

Άγιογραφίας, Βυζαντινής Μουσικής, Ξυλόργανης Μουσικής, Κεντήματος, Κοπτικής-Ραπτικής. Διδάσκοντες: 21. Μαθητές: 205. Υπεύθυνος: Πρωτοπρ. Βασίλειος Ν. Φιλίππакης. Τηλ.:22710-27588 καὶ 22710-29425, Fax:22710-29425.

Ἰδρυμα Πνευματικῆς καὶ Κοινωνικῆς Διακονίας Καλλιμασιᾶς Χίου, «Ἅγιος Αἰμιλιανὸς ὁ Ὁμολογητὴς».

Πρόεδρος· ὁ Σεβ. Μητροπολίτης, ἀναπληρούμενος ὑπὸ τοῦ Πρωτοπρ. κ. Γεωργίου Κωνσταντίνου.

Δράσεις: Ἡμέρα μνήμης Πατριαρχῶν, Τράπεζα αἵματος, Κατηχητικά Σχολεῖα, Μαθήματα ἡλεκτρονικῶν ὑπολογιστῶν, Σκάκι, Συντροφιά τῶν παραμυθιῶν.

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ

Γενικὸν Φιλόπτωχον Ταμεῖον:

Πρόεδρος: Ὁ Σεβασμιώτατος **Ἀντιπρόεδρος:** Πρωτοπρ. Ἰωάννης Μουσᾶς, **Γραμματεὺς-Λογιστής:** κ. Δημήτριος Μαζωνάκης, **Ταμίας:** Πρωτοπρ. Γεώργιος Πουλιᾶς,

Μέλη: Πρωτοπρ. Γεώργιος Χανδρῆς, Γεώργιος Κλαδιᾶς Μαθηματικός, Βασίλειος Μυριαγκὸς Καθηγητὴς Φυσικῆς Ἀγωγῆς, Νικόλαος Στουπάκης Δρ. Φιλολογίας, Μαρία Φραγκάκη Δικηγόρος.

Ἀναπληρωματικὰ Μέλη: Πρωτοπρ. Νικόλαος Κλαδιᾶς, Πρωτοπρ. Ἰωάννης Κουντουριάδης, Πρωτοπρ. Γεώργιος Λοῦρος, Δέσποινα Βλυσίδου πρ. Πρόεδρος Δημ. Συμβουλίου, Ἀνθή Βουρνοῦ-Σταυράκη Φιλόλογος, Κλειῶ Ξυδιᾶ-Κωστάλα Διδασκάλισσα, Λουκᾶς Τελλῆς, Δικηγόρος.

Ἐνοριακὰ Φιλόπτωχα Ταμεῖα: Πεντήκοντα (ἄρ.50).

«Γεύματα Ἀγάπης»: Καθημερινῶς σιτίζονται 570 ἄτομα. Υπεύθυνος: Πρωτοπρ. Νικόλαος Μακρῆς.

Συνεργάται: Πρωτοπρ. Πλάτων Γκιάλης, Πρωτοπρ. Νι-

κόλαος Μαμουνης καὶ Πρωτοπρ. Παντ. Καλεώδης ὡς καὶ 220 ἐθελοντές.

«Ἰματιοθήκη Ἀγάπης»: Ὑπεύθυνοι: Πρωτοπρ. Ἀντώνιος Τσουκαλᾶς καὶ Πρεσβ. Μιχαήλ Ζευγιός.

«Ἐκκλησιαστικὴ Στέγη». Φιλοξενοῦνται παιδιὰ μὲ εἰδικὰς δυνατότητας. Τηλ.: 26.550.

Ἐκκλησιαστικὰ Ἰδρύματα:

Ἰδρυμα ὑποτροφῶν Χίων Σπουδαστῶν.

Ἰδρυμα ὑποτροφῶν Ἱ. Νέας Μονῆς.

Πλὴν τούτων, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης προεδρεύει:

1) Ἀνωτέρας Ἐνοριακῆς Ἀντιπροσωπείας.

2) «Οἴκου ἀγάπης».

3) Ἀντιφυματικοῦ Ἀγῶνος.

4) Τοπικοῦ Παραρτήματος Ἐρυθροῦ Σταυροῦ.

5) Ἰδρύματος Ὑποτροφῶν Παναγιώτου καὶ Μελπομένης Γεωργιλῆ.

6) Ἰδρύματος Περιθάψεως Τυφλῶν, εἰς μνήμην Γεωργίου καὶ Μαρίας Πρινιᾶ καὶ Κων/νου καὶ Πηνελόπης Μαδιᾶ.

7) Ἰδρύματος Προικοδοτήσεων, μὲ τὴν ἐπωνυμίαν: «Κληροδότημα Μιχαήλ Ἡλία Ψωμοστήτης».

8) Ἰδρύματος Πνευματικῆς καὶ Κοινωνικῆς Διακονίας Καλλιμασιᾶς Χίου, «Ἅγιος Αἰμιλιανὸς ὁ Ὁμολογητὴς».

ΤΟΠΙΚΕΣ ΕΟΡΤΕΣ

1) **Ὁσίου Ἀνθίμου τοῦ Χίου** (15 Φεβρουαρίου), εἰς τὴν Ἱ. Μονὴν Παναγίας Βοηθείας.

2) **Ἀγ. Μακαρίου** (τοῦ Νοταρᾶ) Ἀρχιεπισκόπου Κορίνθου (17 Ἀπριλίου), εἰς τὸν ὁμώνυμον Ναὸν τοῦ Βροντάδου, ὅπου ὁ τάφος τοῦ Ἀγίου.

3) **Ἀγ. Ἰσιδώρου** τοῦ ἐν Χίῳ μαρτυρήσαντος (14 Μαΐου).

4) **Ἀγ. Μαρκέλλης** (22 Ἰουλίου).

- 5) **Άγ. Μαρτύρων Μηνᾶ, Βίκτωρος καὶ Βικεντίου** (11 Νοεμβρίου, Ἱ. Μητροπολιτικός Ναός), ὁπότε ἑορτάζονται τὰ Ἐλευθέρια τῆς Νήσου.
- 6) **Ἱερᾶς Νέας Μονῆς** (23 Αὐγούστου).
- 7) **Παναγίας Μυρσινιδίου** (24 Σεπτεμβρίου).
- 8) **Ἐθνικοθρησκευτική Ἑορτὴ τῶν Ψαρῶν**, τὴν πρώτην Κυριακὴν μετὰ τὴν 18ην Ἰουνίου.
- 9) **Τῶν ἐν Χίῳ Ἀγίων**, τὴν πρώτην Κυριακὴν Σεπτεμβρίου.
- 10) **Παναγίας Βοηθείας**, τὴν Δευτέραν τοῦ Θωμᾶ.
- 11) **Άγ. Ἰωάννου Μουνδῶν Διευχῶν** (29 Αὐγούστου).
- 12) **Άγίας Μυρόπτης** (2 Δεκεμβρίου).

ΤΟΠΙΚΗ ΑΓΙΟΛΟΓΙΑ

- Άγγελῆς, ὁ Ἀργεῖος.** Ἐμαρτύρησεν ἐν Χίῳ τῷ 1813. (3 Δεκεμβρίου).
- Ἀθανάσιος, ὁ Πάριος,** Ὁσιος. Ἐμόνασεν ἐν Χίῳ, κοιμηθεὶς τῷ 1813 (24 Ἰουνίου).
- Ἀνδρέας (Ἀργέντης), ὁ Χῖος.** Ἐμαρτύρησεν ἐν Κων/πόλει τῷ 1464 (29 Μαΐου).
- Ἀνθιμος, ὁ ἐν Κεφαλληνίᾳ,** Ὁσιος. Ἐμόνασεν ἐν Χίῳ, (Ἱ. Ν. Ἀγ. Ματρώνης). Ἐκοιμήθη τῷ 1782 (4 Σεπτεμβρίου).
- Ἀνθιμος, ὁ Χῖος,** Ὁσιος. Ἐκοιμήθη τῷ 1960. (15 Φεβρουαρίου Ἱ. Μ. Παναγίας Βοηθείας).
- Γεώργιος, ὁ Χιοπολίτης.** Ἐμαρτύρησεν ἐν Κυδωνίαις τῷ 1807 (26 Νοεμβρίου).
- Δημήτριος, ὁ Χῖος.** Ἐμαρτύρησεν ἐν Κων/πόλει τῷ 1802 (29 Ἰανουαρίου).
- Θεόφιλος, ὁ Ζακύνθιος.** Ἐμαρτ. ἐν Χίῳ τῷ 1635 (24 Ἰουλίου).
- Ἰσίδωρος, ὁ ἐξ Ἀλεξανδρείας.** Ἐμαρτύρησεν ἐν Χίῳ κατὰ τὰ μέσα τοῦ 3ου αἰ. (14 Μαΐου).

Μακάριος, ὁ Κορίνθου. Ἐμόνασεν ἐν Χίῳ, ἔνθα ἐκοιμήθη τῷ 1805 (17 Ἀπριλίου, Βροντάδος).

Μανουήλ, ὁ Κρής. Ἐμαρτύρησεν ἐν Χίῳ τῷ 1792 (15 Μαρτίου).

Μᾶρκος ὁ νέος. Ἐμαρτύρησεν ἐν Χίῳ τῷ 1801 (5 Ἰουνίου).

Μαρκέλλα, ἡ Χία. Ἐμαρτύρησεν ἐν Χίῳ κατὰ τὰ τέλη τοῦ 3ου αἰ. (22 Ἰουλίου).

Ματρῶνα, ἡ Χιοπολίτις. Ἐκοιμήθη ἐν Χίῳ τῷ 1462 (20 Ὀκτωβρίου).

Μυρόπη, ἡ ἐξ Ἐφέσου. Ἐμαρτύρησεν ἐν Χίῳ κατὰ τὰ μέσα τοῦ 3ου αἰ. (2 Δεκεμβρίου).

Νήφων, ὁ Χῖος, Ὁσιος. Ἐκοιμήθη ἐν Σκιάθῳ τῷ 1809 (28 Δεκεμβρίου).

Νικήτας, Ἰωάννης καὶ Ἰωσήφ. Ἰδρυταὶ τῆς Ἱ. Νέας Μονῆς. Διέλαμψαν ἐν ἀσκήσει κατὰ τὰ μέσα τοῦ 11ου αἰ. (20 Μαΐου).

Νικήτας ὁ Νισύριος. Ἐμ. ἐν Χίῳ τῷ 1732 (21 Ἰουνίου).

Νικηφόρος, ὁ Χῖος. Ἐτελειώθη ἐν εἰρήνῃ τῷ 1821 (1 Μαΐου).

Νικόλαος, ὁ Χῖος. Ἐμαρτ. ἐν Χίῳ τῷ 1754 (31ην Ὀκτωβρίου).

Νίκων ἱερομάρτυς καὶ οἱ 199 αὐτοῦ μαθηταί. Διῆλθεν ἐκ Χίου (23ην Μαρτίου).

Ὀνούφριος, ὁ ἐκ Τυρνόβου. Ἐμαρτύρησεν ἐν Χίῳ τῷ 1818 (4 Ἰανουαρίου).

Παρθένιος, Μητροπολίτης Χίου καὶ μετέπειτα Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης. Ἐμαρτύρησεν ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1657 (24 Μαρτίου).

Παρθένιος, ὁ Χῖος, Ὁσιος. Ἐτελειώθη ἐν εἰρήνῃ τῷ 1883 (8 Δεκεμβρίου).

Σταμάτιος, Ἰωάννης καὶ Νικόλαος, ἐκ Σπετσῶν. Ἐμαρτύρησαν ἐν Χίῳ τῷ 1822 (3 Φεβρουαρίου).

Μάρτυρες τρεῖς Παρθένοι ἐκ Χίου. Ἐτελειώθησαν διὰ ξίφους (9ην Ἰουνίου).

Ἀγίας Παρασκευῆς θαῦμα. Ἐσωσε τὴν πόλιν Χίου ἐκ καταποντισμοῦ (14 Ὀκτωβρίου 1442).

ΙΕΡΑ ΛΕΙΨΑΝΑ

- 1) Τεμάχια Λειψάνων: Ἀγ. Ἀποστόλου Θωμᾶ, Ἀγ. Ἰσιδώρου, Ἀγ. Χαραλάμπους, Ἀγ. Κηρύκου, Ἀγ. Εὐστρατίου, Ἀγ. Μακαρίου Νοταῤᾳ, Ἀγ. Νικολάου Ἀρχιεπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας.
- 2) Ἱερά Λείψανα: Ὁσίου Νικηφόρου τοῦ Χίου, Ὁσίου Ἀνθίμου τοῦ Χίου
- 3) Ἱ. Κάρα ἐνὸς τῶν τριῶν ἰδρυτῶν τῆς Ἱερᾶς Νέας Μονῆς.
- 4) Τμῆμα τῆς κάρας Ἀγ. Ἀθανασίου τοῦ Παρίου.
- 5) Τῷ 1984 τὸ Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων διέθεσε τεμάχια: α) Τ. Ζύλου, β) Ἱ. Λειψάνου Ἀγ. Γεωργίου Τροπαιοφόρου, γ) Λίθου ἐκ τοῦ Παναγίου Τάφου καὶ δ) Λίθου ἐκ τοῦ Φρικτοῦ Γολγοθᾶ, τὰ ὅποια παρέλαβεν ὁ μακαριστὸς Μητροπολίτης κυρὸς Διονύσιος καὶ ἐναπέθεσεν εἰς τὸν Ἱ. Ν. Ἀγ. Γεωργίου Βροντάδου.

ΕΙΚΟΝΕΣ ΠΕΡΙΠΥΣΤΟΙ

- 1) Εὐαγγελισμὸς Θεοτόκου (13ος αἰ.).
- 2) Παναγίας (ΜΡ ΘΥ, 14ος αἰ.).
- 3) Θεοτόκος Βρεφοκρατοῦσα (14ος ἢ 16ος αἰ.).
- 4) Εἰκὼν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ (17ος αἰ.).
- 5) Ὑπαπαντὴ τοῦ Κυρίου (1702).

ΙΕΡΑ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΑ

«Ἀγία Μαρκέλλα», Τ.Κ. 82103 Βολισσὸς - Χίος. Τηλ.: 22740-21.269 καὶ 21.869.

«Ἁγιος Μακάριος», 82200 Βροντάδος. Τηλ.: 2271-44.045.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ

Μουσεῖον Ἐκκλησιαστικῆς Τέχνης: Γενομένης, προσφά-

τως, τῆς καταγραφῆς ἱ. Εἰκόνων Βυζαντινῆς τεχνοτροπίας καὶ ἄλλων ἔργων Ἐκκλησιαστικῆς Τέχνης, συγκεντρῶνται ἤδη, τὰ ἀξιολογώτερα ἐξ αὐτῶν, εἰς εἰδικὴν αἴθουσαν, παρὰ τῇ ἱ. Μητροπόλει.

- 1) Πρωτοχριστιανικὸν Βαπτιστήριον ἐν Ἐμπορείῳ.
- 2) Παλαιοχριστιανικὴ Βασιλικὴ Ἀγ. Ἰσιδώρου (4ος αἰὼν), ἐνθα καὶ οἱ τάφοι τῶν Ἀγίων Μαρτύρων Ἰσιδώρου καὶ Μυρόπης.
- 3) Ἱερὰ Νέα Μονὴ (1042).
- 4) Παναγία «Κρήνα» (1287).
- 5) Ἅγιοι Ἀπόστολοι Πυργίου (13ος αἰὼν).
- 6) Παναγία «Σικελιά» (13ος αἰὼν).
- 7) Ἀγ. Γεώργιος Συκούσης (13ος αἰὼν).
- 8) Παναγία «Ἀγιογαλούσαινα» (13ος αἰὼν).
- 9) Ἀγ. Νικόλαος «Πριναρίτης» ἢ Κρικᾶς» (13ος αἰὼν)
- 10) Ἱερὰ Μονὴ Μουνδῶν (1582).

Λεπτομέρεια ἀπὸ τὸ τέμπλο τῆς Ἀγιογαλούσαινας.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

[illegible]

A series of horizontal dashed lines for writing, spanning the width of the page.

Τὰ ἔσοδα ἐκ τοῦ ἡμερολογίου
θὰ διατεθοῦν εἰς τὸ φιλανθρωπικὸν
καὶ πνευματικὸν ἔργον
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Ἐκδοτικὴ παραγωγή

Ἐκδοτικό. Ροδοκανάκη 7, 82100 Χίος τηλ.: 2271041287
Τυπογραφείο. Λευκωνιά Κοντάρη, Χίος τηλ.: 2271082846

Διόρθωση τυπογραφικῶν δοκιμίων: Εὐάγγελος Κ. Φραγκομίχαλος

